ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI | FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси газетаси

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

5 ноябрь, пайшанба 1998 йил №128(629)

Ушбу сонда:

2 ҚОНУН БАРЧА УЧУН БАРОБАР

3 МАФКУРА — МИЛЛАТ РУҲИНИНГ КЎЗГУСИ

4 КУТУБХОНА ЭШИГИДА ҚУЛФ

Тиббиётда ислоҳотларни чуқурлаштириш — давр талаби

3 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонида мамлакатимиз соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш Давлат дастури лойиҳасининг муҳокамасига бағишланган кенгаш бўлди.

Уни Президент Ислом Каримов бошқарди.

Йиғилишда тегишли вазирлик ва идораларнинг, тиббиёт муассасалари ҳамда олий ўқув юртларининг раҳбарлари, журналистлар иштирок этди.

Кенгашда Республика Вазирлар Маҳкамаси ахборот-таҳлил бошқармаси бошлиғи Г.Саидова, Соғлиқни сақлаш вазири Ш.Каримов Дастур лойиҳаси юзасидан ахборот бердилар.

Мамлакатимиз Президентининг 1998 йил 12 июнда қабул қилинган Фармойишида республика соғлиқни сақлаш тизимида аҳолига тиббий хизмат курсатиш сифати ва самарадорлигини ошириш, мазкур соҳани бошқариш ва молиялаштиришни тубдан ислоҳ қилишни таъминлайдиган Давлат дастурини ишлаб чиқиш зарурлиги белгиланган эди.

Дастурни ишлаб чиқишда дунё тажрибасига таянмоғимиз лозим, деди, жумладан, Президент Ислом Каримов. Айрим МДҲ давлатларидаги каби шошма-шошарлик билан тиббий суғурта тизимига ўтиш бизга тўғри келмайди. Зеро, бу иш босқичма-босқич амалга оширилмоғи лозим.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, халқимизга замон талаблари даражасида тиббий хизмат кўрсатиш кўп жиҳатдан соҳани жаҳон андозалари ва миллий хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда ислоҳ қилишга боғлиқдир. Мазкур Дастур бу борада муҳим қадам бўлиши, шубҳасиз.

Лойиҳада тиббиёт ходимларининг меҳнатини рағбатлантириш, уларнинг касб маҳорати ва шахсий қобилиятларини муносиб тақдирлаш масалалари тўла акс этган. Шунингдек, тиббиёт ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш ҳам кадрлар тайёрлаш миллий дастурига мувофиқ ишлаб чиқилган.

Ҳужжатда соғлиқни сақлаш тизимидаги муассасаларни хусусийлаштириш, тиббиётни моддий, илмий-техникавий жиҳатдан таъминлаш, хорижий мамлакатлар ва халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликни ривожлантириш йўллари ҳам аниқ кўрсатилган.

Республика Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Б.Махситов, «Соғлом авлод учун» халқаро ҳайрия жамғармаси раиси Г.Йўлдошева, Республика Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раиси Д.Жаҳонгирова ва бошқалар дастур юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Кенгашда Бош вазир Ў.Султонов, Бош вазир ўринбосари Ҳ.Кароматов иштирок этди.

/ЎзА/

А. ТЎРАЕВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг Тожикистон Республикасидаги вазият муносабати билан

БАЁНОТИ

Қатор ахборот агентликлари маълумотларига кўра, турли қуролли гуруҳларнинг ҳатти-ҳаракати натижасида Тожикистоннинг Ленинобод вилояти маркази - Хўжанд шаҳрида вазият ўта кескинлашган. Қурбонлар бор.

Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги, Ўзбекистон ҳукумати Тожикистон ҳукуматининг Президент И.Раҳмонов раҳбарлигида «Тожикистонда тинчлик ва миллий тотувлик ўрнатиш ҳақидаги умумий битим»га мувофиқ, тинчлик жараёнларини амалга ошириш борасида тутган йўлини қўллаб-қувватлашини билдириш ваколатини олган.

Ўзбекистон ҳукумати тинчлик жараёнларининг муқобили йўқ ва бўлиши мумкин ҳам эмас, деб ҳисоблайди.

Ҳар қандай қуролли чиқишларга тинчлик жараёнларига қаршилик қилувчи, шу билан бирга ўта ғаразли ва уруғаймоқчилик манфаатларини кўзловчи кучлар ҳаракати деб қаралмоғи керак.

Бугун тинчлик жараёнларини ана шундай ҳатти-ҳаракатлари билан қўпоришга уринаётганлар Ўзбекистон Тожикистоннинг энг яқин қўшниси сифатида бу мамлакатдаги тинчлик ва барқарорликдан бошқалардан кўра кўпроқ манфаатдорлигини, бу йўлда зарур ёрдам беришга тайёр эканлигини, Тожикистон раҳбарияти тутаётган йўлни бундан кейин ҳам қўллаб-қувватлайверишини қатъий англаб олмоғи лозим.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 4 ноябр.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

И.Ҳ.Жўрабековни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари - Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири вазифасидан озод этиш тўғрисида

Исмоил Ҳакимович Жўрабеков пенсияга чиқиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари - Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **И.КАРИМОВ**

Тошкент шаҳри,
1998 йил 3 ноябрь

«ИШОНЧ» — ИШОНЧЛИ ҲАМРОҲ

Қарс икки қўлдан. Ўйлаб қарасак, 1999 йил учун обуна мавсуми муштарийлар ва нашрларни ўзаро боғлаб турган ришталарнинг нечоғлик мустаҳкамлигини аниқлаб олиш учун ўзига хос синов бўлмоқда. Жойлардан келаётган маълумотлар жараён тобора жадаллашаётганидан далолат бераётир. Куни кеча Республика агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмалари Марказий Қўмитасидан олинган хабарга қараганда, тармоқда бугунгача «Ишонч» газетаси учун 1290 та, «Ишонч-Дорверие» газетаси учун 355 та обуна қилинган. Бу бизни қувонтиради, албатта.

Беихтиёр савол туғилади: «Ишонч» газетаси келгуси йил ҳам муштарийларнинг ишончли ҳамроҳи бўла оладими? Бу ҳақда уларнинг ўзлари нима дейишмоқда?

МЕҲР-ОҚИБАТ ОЙНАСИ

**Баҳодир Умрзоқов,
Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазири.**

Бозор муносабатлари ўз қоидалари билан турмушимизга кириб келмоқда. Ҳар қандай туб ўзгаришларда бўлгани каби, бугунги далғали дамлар ҳам биздан меҳнаткашларни ижтимоий муҳофаза қилишга ғоят катта эътибор қаратишни тақозо этади. Шундай қилинмоқда ҳам. Вазирлигимиз ва унинг тасарруфидаги барча идоралар ходимларининг саъй-ҳаракатлари турмушимизнинг янада фаровон ва шукуҳли онларимизнинг тағинда пурмазмун бўлиши учундир. Давлат миқёсида меҳнат аҳлига яратилаётган имтиёзлар, меҳр-мурувват, камхарж ва муҳтож кишиларга кўрсатилаётган ёрдам ҳажми ва кўлами йил сайин ортиб бормоқда. Ушбу хайрли ишларда шак-шубҳасиз «Ишонч» газетаси меҳр-оқибат ойнаси сифатида елкадошлик қилаётир.

Шахсан ўзим «Ишонч»нинг ҳар бир сонини синчиклаб кўздан кечираман. Билишимча, ижтимоий таъминот бўлимлари ходимлари ҳам мазкур нашрни севиб мутолаа қилишади. Чунки газета саҳифаларидан ўрин олган мақолаларнинг аксарияти меҳнат кишиси, унинг турмуш тарзи, қувонч-ташвишлари ҳақида. Келгуси йил ҳам «Ишонч» бизнинг ишончли кўмакчимиз бўлиб қолишига, мулоҳазаларга бой, теран ва таҳлилий чиқишлари билан хушнуд қилишига ишонамиз.

Бугун барча ижтимоий таъминот идораларида «Ишонч»га обуна изчил кетмоқда.

ТАҲЛИЛИЙ МАҚОЛА САЛМОҒИ

**Уммат МИРЗАҚУЛОВ,
Тошкент вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари**

Истиқлолнинг ёркин йўли бизни юксалиш сари чорламоқда. Сафарга отланган киши эса албатта ўзига ишончли ҳамроҳ излайди. Шу маънода «Ишонч» газетаси садоқатли ва тўғрисўз йўлдош сифатида ҳурмат қозонаётир. Чоп этилаётган мақолалардан нимадир олиш мумкин.

Айниқса ижтимоий-иқтисодий соҳаларни кенг ёритишга ҳаракат қилинаётганлиги, бахс - мунозараларга сабаб бўладиган мақолаларнинг мунтазам равишда бериб борилаётганлиги муштарийларни қувонтирмоқда. Шунингдек, касаба уюшмалари ҳаёти, инсон манфаатлари ва уларнинг ҳуқуқлари, оила, фарзанд тарбиясига оид, маънавият ва қадриятларимизга доир мушоҳадали чиқишларнинг ўқувчиларда унутилмас таассурот қолдираётганлиги таҳсинга лойиқ. Қолаверса, пойтахт вилояти ҳаётидан ёзилган мақолаларда қайд этилган ютуқ ва камчиликлар ҳар доим бизни сергаклантиради, у ёки бу жабҳада ўзгаришлар қилишга кўмаклашади.

Вилоятимизда «Ишонч» ва «Ишонч-Доверие» газеталарига обунанинг қизғин бораётганлиги бежиз эмас, албатта. Ушбу нашрлар чуқур журналистик таҳлилга эга бўлган мақолаларга бой бўлади, деган умиддаман.

«Обуна-99»

ҲАР БИР СОНИ СЕВИБ ЎҚИЛАДИ

**Шаҳодат ИХТИЁРОВА,
Касаба уюшмалари Бухоро вилоят кенгаши раисининг ўринбосари.**

Касаба уюшмалари ҳаётимизни қайноқ нуқтаси ҳисобланади. Чунки, ҳар бир корхона ва ташкилотда ишчи-хизматчи ходимларнинг турли масалалари бўйича ишониб мурожаат қиладиган биринчи жойи касаба уюшмасидир. Меҳнаткашлар ўз саволларига, кўндаланг келган муаммоларга дастлаб шу ердан жавоб оладилар.

Албатта, касаба уюшмалари қўмиталарида амалга оширилаётган ишлар, меҳнат аҳлининг қувонч-ташвишлари, ҳуқуқ ва манфаатларини рўйи-рост, ҳаққоний, холис ёритиб келаётган «Ишонч» ва «Ишонч-Доверие» газеталарининг хизмати катта. Ушбу нашрлар орқали биз Президентимизнинг фармонлари ва ҳукумат қарорлари, Республикамиз ҳаётида рўй бераётган ўзгаришлар, иқтисодиётимиз ва маънавиятимиздаги янгиликлардан бевосита хабардор бўлиб борамиз. Умуман, газета бизнинг Бухоро вилоятида ғоят севиб ўқилади. Бугунги кунда ушбу нашрларга обунани янада жадаллаштириш учун қатор тадбирлар ишлаб чиққанимиз ҳам бежиз эмас.

Сирасини айтганда, ўз ҳуқуқи ва имтиёзлари, бурч ва масъулиятларига дахлдор аниқ ва равшан ёритилган мақолаларни барча қизиқиб ўқийди. Ўйлаймизки, газета теша тегмаган янги мавзуларга журъат этади.

БИР ТУМАНДА 800 ОБУНАЧИ!

**Шукуржон Раҳматуллаев,
Наманган вилояти Чуст тумани ҳокими ўринбосари**

Мутахассисларнинг фикрича, Фарғона водийси дунё миқёсида аҳолиси зич бўлган музофотларнинг олдингисида туради. Бинобарин, янги-янги иш ўринлари яратиш, аҳолини ижтимоий муҳофазалаш, халқ фаровонлигини янада юксалтириш, долзарб муаммолар сирасидандир. Хусусан, Чуст туманида 300 мингдан зиёд киши яшайди. Бошқача қилиб айтганда, 300 минг тақдир эгаси. Ҳар ким ўз имконияти ва салоҳиятига яраша талаблар қўяди. Чора излайди. Тан олишимиз даркорки, бунда бизга «Ишонч» газетасининг ёрдами беқиёс. Унинг саҳифаларидан ўрин олган мақолалар, меҳнаткашларнинг ҳуқуқ ва бурчларига оид савол-жавоблар юмушимизни осонлаштирмоқда. Одамларни тадбиркор ва изланувчан бўлишга ўргатмоқда.

Туманимизда «Ишонч»га обуна уюшқоқлик билан бормоқда. Ҳисоб-китобларга қараганда, келгуси йил учун 800 дан зиёд газетхон ўз севимли нашрига обуна бўлади.

***

Нашр кўрсаткичимиз

* Ташкилотлар учун
«Ишонч» газетаси - 134
«Ишонч-Доверие» - 136
* Якка шахслар учун
«Ишонч» - 133
«Ишонч-Доверие» - 135

Бўка туманидаги Ғ. Азаматов номли хўжаликнинг Маъмур Жиянов бошлиқ бригада аъзолари юқори сифатли хомашё топшириб барчага намуна бўлмоқдалар.

Суратда: пешқадам теримчи Назира Боботоева.

АТТЕСТАЦИЯДАН ЎТМАДИ

Камол Комилов Қизириқ туманидаги энг олди фермерларидан бири. Бироқ, ана шундай омилкор фермер яқинда бўлиб ўтган аттестацияга қўйилмади. Сабаби қатъий режа бўйича у тасарруфидаги ернинг 10 гектарига ғалла экиши керак эди. Бироқ, фермер шартнома масъулиятини унутиб, ғалланинг ўрнига полиз экинларини экиб юборди. Табиийки, тадбиркор қаттиқ танбеҳга учради, аттестацияга қўйилмади. Миришкорлар, тўғри иш бўлди, қонун барча учун баробар, дейишмоқда.

ТАДБИРКОР ҲАҚИ УНДИРИЛДИ

Тадбиркорлар сафи кенгайиб бормоқда. Бироқ, ҳамма фермерларнинг иши кўнгилдагидек деб бўлмайди. Баъзилари топширган ҳосилларининг пулини тайёрловчилар ёки оралиқ идоралардан ундириб олиша олмаяпти. Қизириқ тумани ҳудудида фаолият юритаётган «Омон» фермер хўжалиги қатъиятлик кўрсатиб бир вақтлар топширилган пахтасининг пулини ундириб олди. Талаб қатъий қўйилгандан сўнг Охунбобоев фермер хўжаликлари уюшмаси «КаМАЗ» ни бир ярим миллион сўмга бадал қилиб берди.

**Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Ишонч» мухбири.**

Инсон шаъни муқаддас

ТИЖОРАТ НИҚОБИ ОСТИДА

Биз асрлар оша барҳаёт алломалар авлодларининг фарзандларимиз. Миллат кўрки ва фахри бўлмиш даҳоларимиз, ўтмишимиз, анъаналаримиз билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Боз устига истиқлол қуёши порлади. Асрий орзуларимизни рўёбга чиқариб бахтли ҳаёт кечириш учун барча имкониятлар яратилди. Элим, юртим, миллатим деган инсон ҳалол меҳнати, ажойиб фазилатлари билан Ватанни улуғлайди.

Шарқда азал-азалдан аёл муқаддас саналган. Табаррук зотнинг вафосию садоқати, меҳру-муҳаббати ҳақида қанча ғазаллар ва достонлар битилган эмас. Ҳозирги кунда мустақил давлатимизнинг аксарият бахтли аёллари фидойи меҳнатлари, тарбия ва ташаббуслари билан юрт равнақига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Дастурхонимизнинг тўкин-сочин этаётган, мураккаб дастгоҳларни бошқараётганлар орасида уларнинг вакиллари талайгина. Аммо ҳар гуруч курмаксиз бўлмаганидек, баъзи аёлларимиз тижорат ниқоби остида ҳаракат қилиб, инсон, миллат шаънига номуносиб ишлар қилмоқдалар. Кўнгил кўчасига кириб гуноҳи азимга ботмоқдалар.

Бухоро шаҳрида истиқомат қилаётган Сайёра исмли аёлнинг ҳамма ҳавас қилса арзигулик оиласи, фарзандлари бор. Умрдошининг атрофида ҳамиша парвона эди. Ношукурликни қарангки, буларнинг ҳаммаси оила соҳибасига кам бўлиб кўринди. Бора-бора шахсий бойлик орттиришга руҳу қўйди. Бу йўлда ҳеч нимадан тап тортмади. Кўнгил кўчасига кирган аёл бир вақти келиб бир қатор аёлларни тўғри йўлдан адаштирди. Қўшмачилик қилиш мақсадида ҳамюртларини чет эл сари ундади. Охир оқибат сир ошкор бўлиб суднинг қора курсисига ўтирди. Ф.Хўжаев туман суди Сайёранинг «фаолияти»га муносиб баҳо бериб, уни беш ярим йил озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарди.

Нуроний онахонларимиздан бири афсус ила таъкидлаган қуйидаги сўзлар ҳеч хаёлимдан кетмайди: инсон, аёллик шаънини ерга уриб яшаётганлар наҳотки, виждон олдида қийналишмаса?!

Жондорлик Г. исмли аёлни она дейишга тил бормайди. У ҳам эрининг майлига қарши бориб, сохта тижоратчилар сафига қўшилди. Мамлакатма-мамлакат юришларни бошлаб юборди. Дастлаб ҳафталарга мўлжалланган сафар ойларга чўзилди. Оиладан файзу-барака кўтарилди, фарзандлар она меҳрига зор эдилар. Вақт ўтиши билан рўзғор ташвишлари эр зиммасига тушди. У касалманд бўлсада қалқиб рўзғор тебратди, фарзандларни тарбиялади. Бироқ, касали зўрайиб нуридийдаларини меҳрибонлик уйига топширишга мажбур бўлди. Жондор туман суди оталикнинг талабини қондирди. Ҳаётни қаранг, шунда ҳам тижоратчи онанинг парвойи палак эди. Шу тариқа аҳил оила дарз кетди.

Юқоридаги каби кимсаларнинг аччиқ қисмати ҳақида ўйлар экансиз, кўнгилни бир нарса ўртайди: нима қилиб бўлсада шахсий бойлик орттириш, беш кунлик дунёда кўнгилхушлик қилишни ўзига эп билаётганлар инсон, миллат шаънига доғ тушираётганликларини наҳотки билишмаса?! Бундай нопок йўлдан бораётганларнинг охири вой.

Сиз тижорат ниқоби остида ҳаракат қилаётган бундай кимсалар хусусида қандай фикрдасиз, азиз газетхон?

**Усмон НАВРЎЗ,
«Ишонч» мухбири.**

Кўрик-танлов ғолиблари

Бухоро вилояти тармоқ касаба уюшмалари оила йилида ибратли тадбирлар ўтказилмоқда. Алоқа ходимлари ўртасида «Намунали оила» кўрик-танлови бўлиб ўтди. Унда туман ғолиблари қатнашдилар. Кўрик-танлов шартларига биноан оилалар томонидан тайёрланган маҳсулотлар намойиш қилинди, қизиқарли ўйинлар уюштирилди. Якунга мувофиқ ғиждувонлик Мақсудовлар оиласи биринчи, бухоролик Ҳакимовлар оиласи иккинчи, ромитанлик Баҳромовлар оиласи эса учинчи ўринни эгаллади. Ғолибларга қимматбаҳо эсдалик совғалари топширилди.

**А.ИСТАМОВ,
«Ишонч» мухбири.**

ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ САРИ

Божхона ҳаёти

МАЪНАВИЯТСИЗ КЕЛАЖАК ЙЎҚ

● Репортаж ●

Божхона хизмати ходимлари ҳақида гап кетганда «Чегара ҳудудларда ноқонуний олиб кетилаётган нарсаларни ушлаб қоладиган кишилар» тушунилади. Бу - табиий. Лекин, ҳар бир соҳа ила чуқурроқ танишиш учун албатта унинг ичига кириб, фидойи кишилари билан танишиш, иш фаолиятлари жараёнини кузатиш, зарур бўлса маълум вақт ҳамнафас бўлиш керак. Шундагина ушбу соҳа туб мақсад-моҳияти, жамиятда тутган ўрни ва аҳамиятини тўла англаб етасиз. Биз ҳам Фарғона вилоят божхона бошқармаси фаолиятини ёритиш ниятида юқоридаги йўлни танладик.

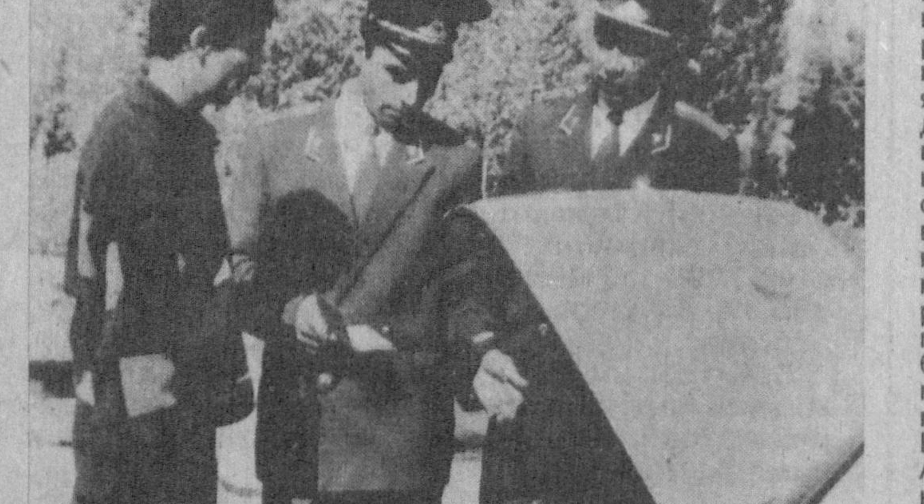

Вилоят божхона бошқармаси бошлиғи, божхона хизмати полковниги Иброҳимжон Асқаров мулоқотимиз чоғида қизиқ бир мисолни тилга олди. Яъни, ходимлар жамоа бўлиб театрга бориши одат тусига кириб қолган экан. Божхона ходимларининг санъат мухлисига айланиб бораётганидан қувондик. Шу пайт компьютерда чиқарилган чиройли ёзувли бир варақ қоғоз узатди. У бўлиб ўтган ва ўтказилиши мўлжалланган маънавият, маърифат ҳамда касб маҳоратини оширишга оид машғулотлар рўйхати экан. Ундан қуйидагиларни санаб ўтишни жоиз деб топдик: Президентимиз Ислом Каримовнинг асарлари, «Аҳмад ал-Фарғонийнинг илмий ва маънавий мероси»,«Маънавият тушунчаси ва маънавий мерос»,«Бадиий асарларда ҳуқуқ-тартибот органлари ходимларининг образи»,«Божхоначиларнинг маънавий қиёфаси ва адабиёт»,«Ўзбек драматургиясида маънавият масаласи» ва ҳоказолар. Рўйхатдан божхона ходимларининг суд, адлия тизими, прокуратура ва бошқа мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорлигига бағишланган лекцияларга ҳам кенг ўрин берилган. Машғулотларни ўтишга турли соҳадаги фан номзодлари, докторлари, мутахассислар ҳамда таниқли ёзувчи, шоир, санъаткорлар жалб этилганлигининг ўзи ҳам бу тадбирнинг нечоғлиқ манфаат келтиришидан далолат бериб турибди.

Рўйхат билан танишиш қуйи хаёлимиздан бошқарма жамоасининг жорий йилда эришган самараларига юқоридаги тадбирлар ҳам сезиларли турткі бўлмадимикан, деган ўй ўтди. Шу мазмундаги саволимизга бошлиқ бир оз ўйлаб, кейин жавоб берди:

- Мантиқан тўғри. Ўтган йилнинг сентябрида бошланган машғулотларимиздан кўзланган асосий мақсад ҳам шу эди. Зеро, маънавий етуклик орқалигина ҳар қандай муаммо ечимига йўл топиш мумкин, деб ўйлайман. Мадомики, ходимларимиз биринчи галда одамлар орасида ишлар экан, юқоридаги хислат сув билан ҳаводек зарурлиги турган гап.

Дарҳақиқат, маънавий етук инсон жамият, давлат олдидаги бурчига содиқ бўлади, масъулиятни тўла англаб етади. Бу фикрни қуйидаги далиллар билан асослаш мумкин: Амалдаги йилнинг 9 ойи мобайнида давлатга «келтирилган соф фойда қарийб 140 миллион сўмни ташкил этди. Бу ўтган йилгига нисбатан анча кўп, демакдир. Шундан 132 миллион сўмдан кўпроғи республика бюджетига ўтказилди. Булар, экспорт-импорт божлари, қўшимча қиймат, акциз солиқлари, жарима ундирилиши ҳамда мусодара қилинган товар-моддий бойликларнинг сотилиши ва жисмоний шахслардан ундирилган йиғимлардан тушган пуллар эди. Агар фақат мусодара қилинган маҳсулотларнинг сотилишидан маҳаллий бюджетга ўтказилган маблағ кўрсаткичини ўтган йилларга солиштирадиган бўлсак улар ўртасида ер билан осмонча фарқни кўрамиз. Масалан, бурноғи йил давомида сал кам 4 миллион, ўтган йили қарийб 8 миллион сўм тушум олинган бўлса, жорий йилнинг фақат 9 ойида бу кўрсаткич 33 миллион сўмдан зиёдроқни ташкил этди. Бошқарманинг вилоятдаги накд пул маблағлари эмиссиясини яхшилашга қўшган улуши эса 102 миллион 714 минг сўм билан белгиланди. Агар давлатга келтирилган тушумда ҳар бир ходимнинг ўртача ҳиссасини аниқлайдиган бўлсак, унда бундай кўрсаткич январь ойида 228 минг, сентябрь ойида эса 728,6 минг сўмга етганининг шоҳиди бўламиз.

Юқорида келтирилган мисоллардан шундай хулоса чиқариш мумкинки; божхона ходимларининг маънавияти қанчалик бойиб борса, демак, пировард натижа ҳам шунчалик баракали бўлар экан. Бу фикрни бошқарма бошлиғи биринчи ўринбосари, божхона хизмати подполковниги Анвар Муҳитдинов ҳам тасдиқлади.

- Маънавиятсиз келажак йўқ,-деди у,-зотан ҳар бир инсоннинг ички дунёси орқалигина унга тўғри баҳо бериш мумкин. Ходимларимизнинг маънавий қиёфасини янада ўзгартириш масаласи диққат марказимиздан тушмаётганининг боиси ҳам ана шунда. Божхоначиларимиз орасида контрабанда, энг хавфли жиноятчилар билан тўқнашув пайтида давлат, жамият манфаати йўлида ўз жонларини аямайдиганлар борлигидан фахрланамиз. Пост бошлиқларидан Алишер Раҳмоналиев, Элшод Алиев, Аҳмадали Орипов, Соҳибжон Ворисов ва смена бошлиғи Абдували Зоҳидов сингари ўз касбининг моҳирларини кўпчиликка намуна қилиб кўрсатиш мумкин...

Қирғизистон Республикасининг Қизилқия шаҳри билан чегарадош Қувасой божхона масканида бўлган кунимиз икки томонга ҳам автотранспорт қатнови жадал, сабаби - бугун Қизил қия шаҳрининг 100 йиллиги, Қувада эса буюк аллома Аҳмад ал-Фарғоний таваллудининг 1200 йиллиги кенг нишонланмоқда эди. Навбатдаги автомашинани синчиклаб текширувдан ўтказган божхона хизмати лейтенанти Нишонбой Мирзаевни суҳбатга тортамиз. Жумладан, қонунга хилоф тарзда олиб чиқиб кетилаётган юк эгаларини қандай қилиб аниқлайсизлар, деган саволимизга у шундай жавоб берди:

- Биласизми, бу менингча, киши руҳий ҳолатига боғлиқ масала. Халқимизда «Айбдорнинг қўли қалтирайди» деган нақл бекорга айтилмаса керак. Чунончи, нияти бузуқ одамнинг ташқи кўринишида ўзгариш бўлиши ҳам табиий. Масалан, шу йилнинг 2-октябрида «Тико» русумли автомашинани тўхтатдим. Унинг кузовини текшириб, олд эшикни очишим билан унинг эгаси И.Мамедовнинг ранг-рўйида ўзгариш сездим. У нотабиий ҳаракатлар қила бошлаши менда шубҳа уйғотди. «Албатта, бир балоси бор» деган хаёл менга тинчлик бермасди. Шундан кейин ҳар эҳтимолга қарши шерикларимни чақириб, ўзим ўриндиқлар остини текшира бошладим. Бу гал ҳам сезгиларим менга панд бермади. Оғирлиги 5 килограмм ёки 1280 та қадимий танга пуллар қўшни республикага олиб чиқиб кетилаётганда ушлаб қолинди. Ҳозирда ушбу жиноий иш юзасидан тергов ҳаракатлари олиб борилаётир. Ҳамкасбларимдан Холматжон Йўлбарсов, Муқимжон Акбаровлар ҳам ноқонуний йўл билан олиб кетилмоқчи бўлган юклар, маданий бойликларни аниқлашда ҳамиша ҳушёрлик кўрсатиб келишади.

Ҳамсуҳбатимиз камтарлик қилиб, кўп нарсаларни айтишни лозим топмади. Унга қўшимча қилиб шуни айтиш мумкинки, мустақиллик йиллари давомида фақат шу масканнинг ўзида 137 та ноқонуний ҳолат аниқланди ва улардан 10 таси бўйича жиноий иш қўзғатилди.

Божхона ишларини бажаришда фуқаролар ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш энг муҳим масалалардан бири сифатида эътироф этилиши ҳам табиийдир. Чунки бусиз божхона ходимлари фаолиятига тўлақонли баҳо бериб бўлмайди. Масканлардан ўтаётган ҳар бир одам билан одоб доирасида гаплашиш, хизмат бурчи тақозо этмаган муомаладан тийилиш маълум маънода божхона ходимининг маънавий қиёфасини белгилайди. Шу ўринда кечани-кеча, кундузни-кундуз демай машаққатли касбидан фахрланиб, ҳалол меҳнат қилаётган кишиларни эслагинг келади. Бошқарманинг аэропорт божхона масканида ишлаётган масъул вакили Холматжон Жўраев ҳамда Баҳриддин Илёсиддинов, Давлат Эрматов, Жаҳонгир Исроиловлар ҳам ҳар бир ишга жиддий ёндошаётганликларини қайд этиб ўтиш керак. Чилонзор туманида яшовчи М.Тўхтахўжаев «Фарғона-Деҳли-Чартер» йўналиши бўйича учмоқчи бўлиб, ноқонуний яширин олиб кетаётган юкини божхона ходимлари сезмай ўтказиб юборишларидан умидвор эди. Бироқ, у калта ўйлаган экан. Назоратчилар юкларни синчиклаб текшираётиб, устамонлик билан яширинган 50 килограмм сунъий олмос кукунини аниқладилар. У пулга чақилганда баҳоси салкам 2 миллион сўмлик туриши маълум бўлди. Ёки бошқа бир мисол. Андижонлик Ў.Бакиров «Тошкент-Андижон» йўналишидаги поездда ҳеч қандай ҳужжатсиз ўн турдаги 4,5 миллион сўмликдан ортиқроқ дори-дармонни (Россиядан) божхона хизмати назоратидан яшириб олиб ўтмоқчи бўлганда 10-«Марғилон» масканида тўхтатиб қолинди.

Бундай мисолларни яна давом эттириш мумкин. Шу муносабат билан яна бир фикрни ўртага ташламоқчимиз. У ҳам бўлса айланма йўллар хусусида. Маълумки, бундай йўлларда божхона назорати мавжуд эмас. Лекин энг муҳим деб ҳисобланган айланма йўллар божхоначилар ташаббуси билан текшириб турилади. Гарчанд ҳадемай янги кадрлар ишга олиниб, қўшимча масканлар ташкил қилинишига ишонч бўлса-да, аммо уни кутиб ўтирмасдан ўз ташаббуслари билан назорат олиб бораётган ходимлар номига илиқ гаплар айтгинг келади. Жумладан, 5-«Андархон» маскани ходимлари кўздан нарироқ йўлларда уларни «чув туширмоқчи» бўлганлар йўлига бир неча марта ғов қўйганларини таъкидлаш мумкин.

Хуллас, божхоначилар ўз постларида сергак туриб, қонун устуворлигини таъминлаш, мамлакат иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш ишига муносиб улуш қўшишмоқда.

Абдунаби МАННОПОВ,
«Ишонч» махсус мухбири.

Н. АЛМУРОДОВ
олган суратлар.

Истеъмолчи манфаати муқаддас

КОСА ТАГИДА НИМ КОСА

Бозор шароитида айрим кишилар пул топиш илинжида ўзларини бозорга урдилар. Афсуски, уларнинг ҳаммасига ҳам бир хил баҳо бериб бўлмайди. Кўпроқ пул топиш мақсадида харидорни чалғитиб, сифатсиз озиқ-овқат маҳсулотлари сотиш орқали нафақат аҳолининг иқтисодига, балки саломатлигига зиён етказаётган тадбиркорларни ҳам учратиш мумкин. Шу муносабат билан Вазирлар Маҳкамасининг «Бозорларда сифатсиз озиқ-овқат товарлари сотилишини бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори айни муддао бўлди. Хўш, мазкур қарор Навоий вилоятида қандай бажарилмоқда? Вилоят давлат солиқ бошқармаси ички ишлар бошқармаси билан ҳамкорликда бир қанча чора-тадбирлар белгилади. Вилоят ҳокимининг фармойиши билан жойларда атрофлича тушунтириш ва текширув ишлари олиб борилаётир. Бироқ шунга қарамасдан Қизилтепа шаҳар савдо ярмаркасида ноқонуний равишда тамаки маҳсулотлари сотаётган Илҳом Зарипов, мазкур тумандаги Тошработ жамоа хўжалигининг 14-бригадасида яшовчи Мурод Қурбонов ҳам ноқонуний равишда «дўконча» очиб, турли хил аҳоли истеъмоли маҳсулотларини сотаётганда қўлга тушиб, жарима тўладилар. Зарафшон шаҳрида яшовчи Р.Насимов ҳеч қандай ҳужжатларсиз кўчада озиқ-овқат маҳсулотлари ва спиртли ичимликлар билан савдо қилаётганда тегишли органлар томонидан ушланди.

Нима сабабдан кўпчилик бозорларда тартиб- қоидалар қўпол равишда бузилмоқда? Бозор раҳбарлари ёки мутасаддилар буларни сезишмайди деб ўйлайсизми? Сезишади-ю, лекин билиб билмаганга олишади. Нега шундай?

Х. РИЗАЕВ.

БУНИ ҲАЁТ ДЕЙДИЛАР

БОҒИ КЎКАРМАГАН АЁЛ

«Ҳаё иймондандир!... Виқор ҳам, вазминлик ҳам ҳаё билан боғлиқдир. Иймон қанчалик кучли бўлса, ҳаё ҳам шунчалик кучли бўлади».

«Ҳадис»дан.

Кўча чангитиб юрган болакайлар чилдирманинг бака-буми, карнай, сурнай садоларини эшитиб катта кўча томон чопдик. Не кўз билан кўрайликки, кечагина қўшни маҳалладан қўш машъаллар ёғдусида, оқ отга миндириб келинган келинни эшакка тескари ўтказиб олиб кетишарди. Миниб олган ёғоч отларимизни қамчилаб олдинга ўтиб олдик. Нима бўлганлиги, бўлаётганлигига ақлимиз етмаса-да, катталарга қўшилиб қий-чув солиб, бақириб чақирамиз. Бу воқеа икки ёш дилини вайрон этгани, одоб ва номус аталмиш кўркам бинога зил кетгани, емирилганини қаёқдан ҳам билайлик ўшанда, биз болакайлар.

Маҳаллада ақл - ҳушли йигит саналган куёв бўлмиш Ғанихон ака шу воқеа содир бўлгандан кейин бутун аламини арокдан оладиган бўлди, кўп ўтмай касалга чалинди, ниҳоят оламдан ўтди. Келин - Хосиятхон эса дашномларга чидолмай, уйга қайтганидан сўнг учинчи куни ўз жонига қасд қилди. Уйламай босилган биргина қадам икки ёш умрига завол етказди, ота-оналар, қариндош-уруғлар қадди букилди, эл олдида бош эгилди.

Яқинда танишларимдан бири кенжаси Тўлқинжонни уйлади. Келин хонадонга қувонч эмас, кулфат олиб келди. Куёвнинг қадди букилган, қалбида оғриқ, бағри гирён, фиғони фалакни қоплаган. У маъшуқасини тезроқ отасиникига жўнатиш пайидан бўлди. Ота-онанинг: «Янглишгандирсан болам, сабр қил, калта ўйлама» деганига қулоқ солмади.

Келин бўлмиш турмушга енгил қараб ҳаром бўлишга бош қуйганлигини тан олди.

Уйлаб ўйингга етмайсан, киши. Не орзулар билан тийинлаб йиғилган пулларнинг-ку ўрни қачондир қопланар. Аммо оила шаънига келтирилган иснод нима билан ювилади, қачон унутилади? Ҳали унинг турмушга чиқмаган уч синглиси бор. Бу бегуноҳ қизлар опаларининг касофатига қолишмасмикин?

Қуйидаги воқеага ўзим гувоҳман. Қўшнимизнинг ёлғиз қизи Сарвиноз шундоққина кўз ўнгимизда улғайди. Кичкиналигиданоқ анча эрка, тегма нозик, тантиқ бўлиб ўсди. Ҳали мактабда ўқиб юрган кезларидаёқ қадди қомати келишган қизнинг ошиқлари кўпайди. Бир куни уйига «Эсперода» келди, эртасига «Форд»да қайтди.Йигитчалар билан машинада тонг оттирди. «Кир уйга, ярим тун бўлди» пўписа қиларди дадаси. «Нима қиласиз, ёш боланинг раъйини қайтариб, ўзингиз киринг уйга», дадасига танбеҳ берарди ойижониси. Кейинчалик Собиржон деган йигит машинаси билан унинг уйи олдида қоровуллик қила бошлади.

- «Қизингиз бундай юрмасин, биттасининг этагидан тутгани маъқул»,-дейишди қўшни хотинлар. Аммо она уларнинг гапларини писанд қилмади.

Охири нима бўлди денг? Сарвиноз мактабни битирди, ўқимай, бирор тайинли жойда ишламай кўча-кўйда анча санқиди. Бирор совчи эшик қоқмади.Ниҳоят отаси ўз ёнидан тўй қилиб қизини идорасидаги қоровул ўғлига узатди. Тўйдан уч кун ўтгач қизи тушмагур онажониси бағрига кўч-кўлони билан қайтиб келди.

Қуйидаги далил ва рақамларга назар ташланг, уларга бефарқ қараш мумкинми? Ўтган йилда биргина Қашқадарё вилоятида 1527 никоҳ қайд қилинган. Не умидлар билан тузилган оилаларнинг кўпи бузилган. Натижада неча-неча диллар вайрон, қанчадан-қанча гўдаклар етим қолди. Шу боис «Меҳрибонлик уйлари»даги болалар сони камаймаяпти.

Яратганнинг даргоҳи кенг, лекин қаҳри ҳам қаттиқ. Ишонинг, бугун бўлмаса эртага юқоридаги кабилар қилмишларига яраша жазо оладилар. Дарвоқе ота-она қарғишини олган, эл нафратига дучор бўлган кимсанинг дарахти кўкармаган.

Қурбон ЭГАМБЕРДИЕВ,
Республикада хизмат кўрсатган маданият ходими.

Қонун барча учун баробар

ТАШВИШЛАРДАН ҲАЛОВАТ ТОПИБ

● Лавҳа ●

Сожида елиб-югуриб дастурхон тузади. Кенжатой фарзанд Акромжоннинг туғилган кунига қариндошлар ва дўстлар жам бўлишди. Уй меҳмонларга тўлди. Бироқ, Кўчқор акадан ҳамон дарак йўқ. Меҳмонлар безовталана бошладилар.

- Дадаси бугун ишдан барвақтроқ қайтаман, деган-дилар. Хизматчилик, ишлари чиқиб қолган бўлса керак. Дастурхонга марҳамат қилинглар,-деди уй бекаси Сожидахон.

Дастурхонга ош тортилди. Гурунг қизиб кетди. Ва ниҳоят, уй эгаси ҳам кириб келди.

- Кечирасизлар! Участкамдаги бир хонадонда эр-хотин ўртасида можаро чиққан экан. Шунга аралашишга тўғри келди,-деди у.

Участка нозири Кўчқор Абдурайимов ўз ҳудудини айланиб, 5-6 та хонадонда бўлган, ўнлаб кишилар билан суҳбат қуриб уйига қайтиш арафасида оилавий можарони бартараф этиб, толиққан бўлишига қарамай оила-аъзолари, қариндошлари даврасида ҳордиғи ёзилди. Негаки, бугун унинг ҳудудида содир этилиши мумкин бўлган кўнгилсиз воқеанинг олди олинган эди.

Нарпай туман ички ишлар бўлими участка нозири Кўчқор Абдурайимовнинг ҳар куни иш фаолияти ана шундай ўтади. У институтни битириб, иш фаолиятини Оқтош шаҳар ички ишлар бўлимининг ДАН нозирлигидан бошлаган эди. Орадан кўп ўтмай, ўша пайтда шаҳардаги энг оғир ҳудудлардан бири бўлган Лангар қўрғонига уни участка нозири этиб тайинлашди. Чунки, бу пайтда Лангарда ўғрилик билан боғлиқ жиноятлар анча кўпайганди. Ёш нозирнинг жиноятчиликнинг олдини олиш борасида олиб борган астойдил ҳаракати, қаттиққўллиги, одамлар билан тезда тил топишиш қобилияти туфайли қўрғонда жиноятчилик кескин камайди. Ҳатто, мазкур қўрғон йиллар ўтиши билан намунали аҳоли пунктларидан бирига айланди. Шундан сўнг, Қ.Абдурайимов Оқтош шаҳрининг темир йўл орти ҳудуди ва «Иттифоқ» маҳалласи бўйича участка нозирлигига ишга ўтказилди. У бу ерда ҳам хизмат вазифасини сидқидилдан адо этиши билан ички ишлар бўлими жамоасининг эътиборини қозонди, аҳоли ҳурматига сазовор бўлди.

- Кунларнинг бирида темир йўл орти ҳудудида мол ўғрилаш содир бўлганлиги ҳақида ички ишлар бўлимига хабар келди, - дейди катта участка нозири, милиция майори Йўлдош Қодиров. - Тезкор гуруҳ воқеа содир бўлган жойга етиб борди.

- Ие, бу ўғриликни ўзимизнинг «Мак-мак» қилибдику,-деди мийиғида кулиб Кўчқор.

- «Мак-мак» деганингиз ким? Бу ўғрилик айнан ўша киши томонидан содир этилганини қаердан билдингиз? - сўрашди ундан.

- Бу ерда «Мак-мак» лақабли бир оёғи ногирон киши яшайди,-деди у. - Изларга эътибор беринг, бири ерга ботиб кетган, иккинчиси эса юзада.

Шунда унинг шунчалик синчковлигига қойил қолдик. Ўғри орадан 15 минут ўтгач, қўлга тушиб, айбига иқрор бўлди.

Кўчқор Абдурайимов айни пайтда «Ғалаба» жамоа хўжалиги ва Мирбозор қўрғонида участка нозири сифатида фаолият кўрсатаяпти. У бу ерда ҳам ўзининг ички ишлар бўлими ходимига хос ҳушёрлиги ва сезгирлиги билан ҳурмат-эътибор қозонмоқда. Участкада содир бўладиган биронта ҳам жиноят очилмасдан қолмаётир.

У тез-тез жамоатчилик орасида, мактабларда, маҳаллаларда бўлиб, жиноятчиликка қарши кураш ва унинг олдини олиш тўғрисида суҳбатлар ўтказмоқда. Кўчқор ака кўплаб ёшларнинг севимли устози. Нарпай туман ички ишлар бўлимининг участка нозирлари - милиция капитани Шавкат Тошев, милиция лейтенанти Малик Бобожонов, нозирлар бўлинмаси бошлиғи, милиция капитани Бердиёр Шодиевлар уни ғамхўр ва меҳрибон устоз сифатида бениҳоя ҳурмат қилишади.

Унинг аҳоли осойишталигини сақлаш йўлидаги саъй-ҳаракатлари муносиб тақдирланмоқда. Яқинда участка нозири Кўчқор Абдурайимовга милиция подполковниги унвони берилди.

Ризо ХУДОЙҚУЛОВ,
журналист.

Болтабой ҲУРРАМОВ,
милиция капитани.

Жиноятга жазо муқаррар

ТУНГИ ШАРПАЛАР

Бир пайтлар довруғ таратган Оқтошдаги таъмирлаш-механика заводи бугунги кунда иқтисодий ночор аҳволга тушиб қолган. Ишлаб чиқариш ўлда-жўлда.

Бу ҳам етмагандек, яқинда корхона ҳудудида жойлашган иссиқхонанинг 180 минг сўмлик металл буюмлари бир кечада ғойиб бўлиб қолди.

Бу не кўргулик? «Ўлганни устига яна тепишса-я?! Бу аҳволда корхона деворидан бўлак, бошқа нарсанинг қолиш-қолмаслиги ҳам гумондек. Табиийки, маъмурият ички ишлар бўлимига арз-дод қилди.

Нарпай тумани ИИБ ходимларининг астойдил олиб борган қидирув ишлари ўз натижасини берди. Жиноятчилар «тузини еб, тузлиғига тупурган» кимсалар, яъни шу корхонанинг ишчилари эканлиги аниқланди.

Ушбу жиноий иш бўйича тергов иши ниҳоясига етказилиб, судга оширилди.

СОТДИ-Ю, «КЕТДИ»

Мирбозор қўрғонида яшовчи Раҳматилла Исматов осон йўл билан тезроқ бойиб кетишни ўз олдига мақсад қилиб қўйганди. Интилганига яраша «бахти чопиб» роса 1 килограмм марихуана гиёҳвандлик моддасини қўлга туширади.

Қани энди, бу «матоҳ»ни насия қилмасдан, майдаламасдан кўтара оладиган мард топилса?

1998 йилнинг 25 июнь куни олинган маълумот асосида Нарпай тумани ИИБ бошлиғи, милиция майори О.Султонов раҳбарлиги остида тезкор тадбир белгиланади. Шу тадбирга кўра милиция ходимлари бор маҳоратларини яна бир бор ишга солишди.

Раҳматилла харидор С.Ўриновга деди: «накд 1 кило, накд 200 минг, сотаман-у кетаман».

Раҳматилла оппа-осон мақсадига «эришди». Сотишга сотиб, бир йўла «кетадиган» бўлиб қолди. Негаки, кўтара олувчи «харидор» жиноят қидирув бўлими ходими С.Ўринов бу ёғини ҳам «кўтара» қиладиганлардан бўлиб чиқди.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 272-моддаси, 2-қисми билан қўзғатилган жиноий иш яқинда Самарқанд вилоят судида кўриб чиқилди.

Раҳматиллага бу ишда «ёрдам» кўрсатган дўстлари Шокир Бобошеров 11 йилга, Фахриддин Хамраев, Саъдулла Хушвақтовларнинг ҳар бири 14 йилга озодликдан маҳрум этилди. Сотувчининг ўзи ҳам 14 йилга «кетадиган» бўлди.

Фазлиддин ТОШНИЁЗ ўғли.

БИЗДАН СЎРАБСИЗ

Саволларингизга Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши юридик бўлими мудири Ҳамидулла ПРЕМҚУЛОВ жавоб беради

Мен турмуш ўртоғим билан II гуруҳ (кўзи ожизлар) ногиронимиз. Икки фарзандим учун болаларга берилаётган нафақани 1998 йил феврал ойидан тўхтатишди. Биз яшаётган Фориш туман фуқаролар йиғинининг қарорига кўра оила жон бошига 737 сўмдан ошиб кетса, имтиёзли нафақа тўланмас экан. Шу тўғрими?

Омон Султонов,
Фориш тумани.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Болали оилаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш тўғрисида»ги 1996 йил 10 декабр Фармонини бажариш ва аҳолини муҳофаза қилишнинг муайян шахсга қаратилганлигини кучайтириш мақсадида 1996 йил 10 декабрда 437- сон қарори билан нафақалар тайинлаш ва тўлаш тўғрисида Низом тасдиқланган.

Бу Низом 16 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартибини белгилайди.

Унда оилага нафақа:

бир болали оилалар учун - энг кам ойлик иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида;

икки болалилар учун - 100 фоизи миқдорида;

уч болалилар учун - 140 фоизи миқдорида;

тўрт ва ундан кўп болалилар учун - 175 фоизи миқдорида белгиланади.

Шу Низомнинг 7-бандида кимларга нафақа тайинланмаслиги ва берилмаслиги кўрсатилган бўлиб, уларга болалари тўлиқ давлат таъминотида бўлган оилалар (агар оиладаги болаларнинг ҳаммаси ҳам тўлиқ давлат таъминотида бўлмаса, у ҳолда нафақа давлат таъминотида бўлмаган болаларни ҳисобга олган ҳолда тўланади), ота-онаси қонунчиликда белгиланган тартибда ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум этилган оилалар, моддий бойлиги (даромади) болаларнинг жисмоний, ақлий ва маънавий-ахлоқий жиҳатдан мақбул ривожланишини таъминлаш имконини берадиган оилалар киритилгандир.

Шу билан бирга қайд этилган Низомда кимлар нафақалар олишда имтиёзли ҳуқуққа эга эканликлари ҳам кўрсатилган бўлиб, уларга ногирон чақалоқли (болали) оилалар, ота-оналарнинг иккаласи ҳам бўлмаган - болалар тарбияси билан эса қариндошлари шуғулланишадиган оилалар, болаларнинг ота-онасидан бири ёки иккаласи ҳам ногирон бўлган оилалар, ота-онадан бири ёки иккаласи ҳам ишсиз бўлган - меҳнат биржасида иш қидирувчи сифатида ҳисобда турган оилалар киритилган.

Юқоридагидан кўриниб турибдики, Сизлар шу нафақаларни олишда имтиёзли ҳуқуққа эгасизлар.

Шу билан бирга айтиш керакки, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи мезонларни ва нафақа тайинлаш учун асосларни ўзини ўзи бошқариш органи ҳисоб рақамидаги маблағлар миқдоридан ва нафақанинг белгиланган миқдоридан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайди.

I ва II гуруҳ ногиронлари нечта ишда ишлашлари мумкин?

Наманган Алиев,
Тошкент шаҳри.

Амалдаги меҳнат қонунчилиги асосий иш вақтидан бўш вақтда меҳнат шартномаси асосида бошқа ҳақ тўланадиган ишда ишлашга йўл қўяди. Бунда у ходимнинг саломатлигидан келиб чиқмайди. Яъни, агар ходимнинг саломатлигига тўғри келадиган иш бўлса қўшимча бошқа ишда ишлаши мумкин.

Аммо бундай иш вақти чегараланган бўлади.(Бундай ишда ишлаш «ўриндошлик» асосида ишлаш деб юритилади) Ўриндошлик асосида ишлаётганларни иш вақти оддий иш кунларида меъёрий иш вақтининг ярмидан, дам олиш кунлари эса нормал иш вақтидан кўп бўлмаслиги керак.

Ўриндошлик асосида ишлаётганлар асосий иш жойидаги меҳнат таътили билан бир вақтда таътил олишга ҳақли бўлиб, шу давр учун иш ҳақи ҳам оладилар. Шуни ҳам эслатиб ўтиш керакки, ўриндошлик асосий иш жойидан ташқари фақат битта жойда ишлашга рухсат этилади.

МАФКУРА–МИЛЛАТ РУҲИНИНГ КЎЗГУСИ

Мафкура нима, у нима учун керак? Президентимиз Ислом Каримов «Мафкура бўлмаса одам, жамият, давлат ўз йўлини йўқотиши муқаррар» дея уқтирган эдилар. Мафкура жамият, давлат ҳокимияти пайдо бўлиши билан шакллана бошлади. Шу даврдан бошлаб ижтимоий қатламларни этник - миллий ва диний мафкуралари пайдо бўла бошлади. Ҳозирги кунда дунёда хилма-хил, мураккаб, бир-бирига қарама-қарши жуда кўп мафкуралар мавжуд. Мафкура бу - жамият ичида ижтимоий қатламлар, гуруҳларнинг мақсад, манфаат ва эҳтиёжларини акс эттирган ғоялар мажмуасидир. Шу сабабли ҳар бир ижтимоий қатламнинг ўз турмуш тарзи, дунёқараши мавжуд бўлиб, шунга мос равишда мафкуравий эҳтиёж ҳам туғилади.

XVIII асрда француз файласуфларидан бири ғоялар дунёни бошқаради, деб бежиз айтмаган эди. Мафкура орқали маълум бир мақсад эҳтиёжлар назарий ва амалий жиҳатдан ҳимоя қилинади ва таъсир доирасини кенгайтиришга доим ҳаракат қилинади. Мафкуралар ўртасида жамият ҳаётида ҳукмронлик қилиш учун доимо шиддатли кураш бўлган, бу кураш инсоният тарихида турли даврда турлича шакл ва вазиятда кечди. Мафкуравий кураш одамлар ҳаётида кескин ўзгаришларга олиб келди. У ёки бу мафкуралар инсоният, айрим халқлар ҳаётида фожеали роль ўйнади. Мисол учун, XX аср ўттизинчи йилларида Германияда ҳукмрон давлат мафкурасига айланган Гитлернинг «Миллий социализм» (нацизм) деб номланган телба ғояси немис халқи ва бутун инсоният бошига қандай фожеалар келтиргани маълум. Ёки XIX асрнинг 40-50-йилларида вужудга келган марксистик мафкура асосида асримизнинг 20-йилларидан бошлаб дунёнинг қатор мамлакатларида, собиқ Иттифоқда ўтказилган, ҳеч қандай асосга эга бўлмаган тажриба неча-неча халқларнинг турмуш тарзи, дунёқараши, ижтимоий-иқтисодий ҳаётини кескин ўзгартириб юборди. Халқаро миқёсда дунёнинг икки лагерга бўлиниши оқибатида уруш хавфи, қуролланиш пойгаси каби жуда катта қарама-қаршилик келиб чиқди. 90-йиллардан бошлаб бу мафкура ҳукмронлик мавқеидан маҳрум бўлди, лекин бу ҳукмронлик оқибатлари одамлар онгида ҳали узоқ йиллар давомида ўз таъсирини кўрсатиб туради.

XX асрнинг охирида айниқса мафкуралар ўртасидаги зиддиятлар кескинлашганини кузатиш мумкин.

Ватанимиз, миллатимиз тарихида янги давр бошланди. Оллоҳ таолонинг инояти билан мустақилликдек буюк неъматга эга бўлдик. Мустақилликнинг дастлабки кунларидаёқ бўлажак жамият қурилишини илмий, назарий жиҳатдан асослаб берадиган мафкурани яратишга алоҳида эътибор қаратилди. Мустақил миллий давлат қуриш учун ўз тарихимиз ва жаҳон тажрибаси ўрганила бошланди. Бизнинг олдимизда турган энг асосий вазифа ҳуқуқий демократик жамиятни барпо қилишдир, деган эдилар давлатимиз раҳбари. Бу бир-икки йилда бўладиган иш эмас.

Президентимиз келажак истиқлолимизнинг ғоявий изоҳи ва асоси бўлган миллий тикланиш мафкурасини қуйидагича изоҳлайдилар. Биринчидан, мафкурада жамиятимиз ўз олдига қўйган олий мақсад ва вазифалар акс этиши керак. Иккинчидан, мафкура жамиятимиздаги турли хил ғоялар, қарашлар, фикрлар, инсонларнинг эътиқоди ва дунёқарашидан қатъий назар уларни ягона мақсад - келажаги порлоқ жамият қуриш йўлида бирлаштирадиган ягона мафкура бўлиши керак. Бу мафкура ҳар бир инсон, фуқаро учун йўл кўрсатувчи дастуриламал вазифасини бажариши лозим. Учинчидан, бу мафкура мазмун ва моҳиятда бошқа ғоя ва қарашларни, бошқа миллат ва халқларни камситиш, менсимаслик иллатларидан холи бўлиб, халқаро миқёсда Ватанимиз обрў-эътиборини оширишга хизмат қиладиган омил бўлиши зарур. Тўртинчидан, бу мафкура келажак жамиятни қуришда, ёш авлодни тарбиялашда асосий ғоявий қурол бўлиб хизмат қилиши керак. Чунки ҳозирги вақтда мамлакатимиз аҳолисининг 50 фоиздан кўпроғини 18 ёшга етмаган ёшлар ташкил этади. Бу жуда катта рақам. Яқин 10-20 йил ичида бу авлод жамият тараққиётида асосий куч бўлиб хизмат қилади. Мамлакат, миллат, жамиятнинг қай даражада тараққий этиши, қайси йўлдан бориши, унинг сифат даражаси ана шу ёшларнинг саъй-ҳаракатига боғлиқ. Шу сабабли мафкуранинг энг долзарб вазифаси ёшлар онгига ватанпарварлик, фидойилик, миллий ўзликни англаш, миллий ифтихор туйғуларини сингдириш бўлиб қолади. Бу йўналишда мустақиллигимизнинг биринчи кунларидан бошлаб жуда катта ишлар бошлаб юборилди. 1992 йилда «Таълим тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди, 5 йилдан сўнг бу Қонун яна қайта таҳрир этилиб, замонга мос, миллий манфаат ва эҳтиёжларни тўлиқ қондиришга хизмат қиладиган янги қоидалар билан тўлдирилди. «Кадрлар тайёрлашнинг миллий дастури» каби илмий асосланган ҳужжат қабул қилиндики, бу ҳужжат келажак учун узоқ вақт хизмат қилишига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ. Бу дастур аниқ чора-тадбирлар режаси асосида амалга оширилаяпти. Бу мафкуранинг ғоят катта бир бўлагидир. Машҳур ўзбек педагоги Абдулла Авлоний шундай деган эди: «Баданнинг саломат ва қувватли бўлмоғи инсонга энг кераклидир. Чунки ўқимоқ ва ўқитмоқ, ўрганмоқ ва ўргатмоқ учун инсонга кучли, соғлом жасад лозимдир. Соғ баданга эга бўлмаган инсонлар амалларинда, ишларинда, ибратларинда камчилик қилурлар». Шундан хулоса чиқариш мумкинки, жамиятимиз олдидаги энг муҳим вазифа шахс таълим ва тарбиясидир. Юксак ахлоқий фазилатларга эга бўлган шахсгина ўзи, оиласи, жамоаси ва юрти учун фойдали бўлиб, аниқ бир иш қилиши мумкин. А.Авлоний уқтирганидек «Жисм ила руҳ иккинчи бир чопоннинг ўнг ила терси кабидур... Фикр тарбияси учун маҳкам ва соғлом бир вужуд керакдур...». Таълим ва тарбия яхлит бир ҳолатни ташкил этиб, сўз ва иш бирлиги бўлмоғи зарур. Бизнинг ҳозирги қийинчиликларимизнинг кўп қисми ахлоқан жисмимизнинг заифлик натижасидир. Ахлоқан заифлик турли хато ва камчиликларга, инсонлар ўртасидаги муносабатларда номутаносибликларга олиб келади. Яратилаётган миллий тикланиш мафкурасининг асосий вазифаларидан бири онгимизга меҳр-оқибат, сабр-тоқат, инсоф, адолат, маърифат туйғуларини сингдириши лозим.

Машҳур маърифатпарвар А.Фитратнинг қуйидагича сўзлари бор: «Ҳеч шубҳа йўққи, одамлар ҳар хил дин ва мазҳаблардан, ҳар хил қабила ва миллатлардан бўлсалар ҳам, бир отанинг ва ягона жинснинг фарзандидир. Бошқача қилиб айтганда, бу иқтисодий ишлаб чиқариш бир-бирларининг ака-укаларидир. Шундай экан, улар бир-бирларига муҳаббатли ва шафқатли бўлишлари шарт, яъни ўзаро умумий биродарликни юзага келтиришлари керак». Мафкуранинг яна бир вазифаси жамиятни ташкил этган ижтимоий қатлам, гуруҳлар ва инсонлар орасида уйғунликни вужудга келтиришдир. Миллий тикланиш мафкурасининг ғоявий илдизлари ўтмишимизнинг бой маънавий меросига бориб тақалади. Эндиликда биз ўтмишда Бухорийлар, Фарғонийлар, Хоразмийлар, Ибн Синолар, Улуғбеклар ишларининг давомчилари бўлишимиз керак. Ўтмишдаги маънавият дунёси ўчоқлари Бухоро, Самарқанд, Хоразмда яна қайтадан илмий мактаблар замонавий шаклда қайта тикланиши зарурлигини Президентимиз алоҳида таъкидлади.

Шу азиз тупроқ фарзанди сифатида, авлодларимизнинг соф ва мусаффо қони томиримизда оқиб турганини ҳис қилиб, ўз куч-қувватимизни ҳайрли ишларга сарфласак, фарзандларимиз, ёшларга ўрнак бўлсак, қўлимиз меҳнатда, кўнглимиз Оллоҳда бўлса, демак мафкурага содиқмиз. Шундай экан миллий тикланиш мафкурасининг бошланиш нуқтаси шундан бўлади.

Р.РАҲМОНОВ,
профессор.

Истиқлол берган имкон

ЖАҲОН БОЗОРИГА ЙЎЛ

Узлуксиз ишлайдиган корхонада меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантириш тажрибасидан

Бундан тўрт йил муқаддам Бўстон шаҳрининг жанубий қисмида, Қизилқум саҳросига туташиб кетган яйдоқ даштда тўқимачилик мажмуи фойдаланишга топширилган эди. «Элтекс» номи билан машҳур бўлиб кетган ушбу корхона жорий йилда чорак миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга эришди. Бу - ўтган йилга нисбатан 70 миллион сўмлик маҳсулот кўп тайёрланди, демакдир. Биз ой сайин янги ютуқлар, ижобий ўзгаришларга эришаётган пешқадам жамоада бўлиб, корхона бош директорининг биринчи ўринбосари Жумабой ЖАББОРОВ билан суҳбатлашдик.

- Корхона иш бошлаганига ҳам тўрт йил тўлибди. Сизнингча шу қисқа муддат ичида эришилган ютуқларга нималар омил бўлди?

- Мажмуамизда 5 та корхона бор. Уларда йилнинг ўтган вақтида 700 тонна пахта толаси, минг тоннадан ортиқ калава ип, 1 миллион 250 минг погон метр жинси газламаси ишлаб чиқарилди. 110 минг дона тайёр кийим сотувга чиқарилди.

Самарадорликка эришишда янгича мулк шаклида ишлаётганимиз, хорижлик шериклар билан алоқаларни мустаҳкамлаганимиз асосий омил бўлди, деб ўйлайман. Дастгоҳларимиз Германия, Италия ва Туркиянинг етакчи фирмаларидан келтириб ўрнатилган. Маълумки, собиқ совет республикаларида жинси газламаси ишлаб чиқарадиган бирорта ҳам турдош корхона йўқ эди. Демак, ҳамдўстлик мамлакатларидан бизга зарур бўлган ёрдамчи маҳсулотларни, эҳтиёт қисмларни олиш тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмасди. Биринчи навбатда дастгоҳларимизни эҳтиёт қисмлар билан кафолатли таъминлаш масаласини ҳал қилиш лозимлигини тушунардик. Бунга эришдик. Эндиликда Германиянинг «Клариант»,«Басф»,«Хиехст» Швейцариянинг «Совио», «Сомет», Туркиянинг «Сумер» каби фирмаларидан эҳтиёт қисмлар, химиявий моддалар келтираяпмиз.

Ютуқларимизнинг яна бир муҳим омили - жамоанинг ҳар бир аъзоси корхонанинг ҳақиқий эгаси бўлганлигидадир. Уларнинг масъулияти ошди, ишга, тайёрланаётган маҳсулотга бўлган муносабати тубдан ўзгарди. Устав жамғармамиз бир миллиард 800 минг сўмни ташкил қилади. Номинал баҳоси 250 сўмдан бўлган 40 мингта акцияни сотдик. Ўтган йил якунларига кўра ҳар бир акцияга 641 сўмдан дивиденд берилди. Бу йилги натижалар, янада яхши бўлиши кутилмоқда.

- Бозор муносабатлари шароитида жаҳонга юз тутмаган корхонанинг келажаги ҳаминқадар бўлиши ҳеч кимга сир эмас. Шу маънода хорижий шерикларингиз ҳақида маълумот берсангиз.

- «Элтекс» маркаси билан тайёрланган бежирим товарлар Австрия, Чехия, Туркия мамлакатларига, ҳамдўстлик давлатларидан Қирғизистон, Қозоғистонга ва Россияга жўнатилмоқда.

Бозор талабларини синчиклаб ўрганиб бориш ғоят муҳим масала. Бу борада Волгоград шаҳридаги «Савдо уйи»миз, Москва шаҳридаги «Элтекссервис» филиали самарали иш олиб бормоқда. Ана шулар шарофати билан Германиянинг «Клариант» фирмасидан бўёқ келтирилиб, жинсининг қора ва яшил рангдаги нусхаларини тайёрлашни йўлга қўйдик.

Корхонамизда махсус модельерлар гуруҳи иш олиб боряпти. Улар томонидан тайёр товарларнинг 60 га яқин тури тайёрланган. Шундан 12 хилини ишлаб чиқараяпмиз. Бозордаги талаб-эҳтиёжни ўрганиб тағин 10 тур тайёр кийимлар ишлаб чиқаришни бошладик. Ҳозир бу кийимларнинг ҳар биридан 200 донадан тикиб ички ва хорижий бозорларга тақсимлаяпмиз. Агар бозор кўтарса, уларни тайёрлаш ҳажми ҳам ортиб бораверади.

Корхонада баъзи ечимини кутаётган муаммолар ҳам бор. Бу-асосий хом ашё - пахта толаси етишмаслигидир. Мажмуа таркибида энг замонавий технология билан ишловчи пахта тозалаш заводи бўлиб, йилига 10 минг тонна пахта толаси тайёрлаш қувватига эга. Шуни эътиборга олиб, туманимиздаги пахтачилик хўжаликларидан бирортасини бизнинг ҳомийлигимизга ўтказиб, улар етказган пахтанинг бир қисмини корхонамиз учун сотишга рухсат берилса, айни муддао бўлар эди.

-Тан олиш керакки, «Элтекс» хорижга юз тутган, бир маромда ишлаётган Қорақалпоғистондаги энг йирик корхоналардан бири. Масъулият ҳам шунга яраша бўлади, албатта. Чунки, дунё бозорига дадил қадамлар билан кириб бориш учун рақобатбардош товарлар ишлаб чиқариш зарур. Ана шу мақсадда ишловчиларнинг яшаш ва ишлаш шароитлари қай йўсинда?

- Корхонада сал кам минг киши уч сменада меҳнат қилади. Демак, барча дастгоҳлар ва хизматчилар узлуксиз ҳаракатда. Ишловчиларнинг кўп қисми узоқ-яқиндан қатнайди. Уларни ишга келтириш, уйларига элтиб қўйиш учун 4 та махсус автоуловимиз бор. 300 кишилик ошхонамизда кунига 3 маҳал дастурхон ёзилиб, сифатли таомлар тортилади. Саломатлик марказимизга малакали тиббиёт ходимлари жалб этилиб, зарур дори-дармонлар билан таъминланган. Сартарошхона, ўйингоҳ, теннис корти ишлаб турибди. Бу хизматларнинг барчасига бепул, маблағлар олинган соф фойда ҳисобидан сарфланади.

Корхонамиз ҳисобидан 90 хонадон учун 3 та турар-жойлар, беш қаватли супермаркет қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Корхонамизда соғлом ижтимоий муҳитни ташкил этмасдан туриб, иқтисодий самараларга эришиш мушкуллигини давр кўрсатиб турибди. Шу туфайли биз биринчи навбатда меҳнаткашлар кайфияти, ишчанлик қобилиятини намоён қилиши учун барча имкониятларни ишга солаётирмиз.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири.

Мутахассис мулоҳазаси

ОИЛАДА НОГИРОН БЎЛСА...

Ҳисоб-китобларга қараганда, ер юзи аҳолисининг 10 фоизга яқинини жисмоний ёки ақлий ўзгаришларга учраган кишилар ташкил этади. Бундан ташқари аҳолининг яна 15 фоизи ногиронлар билан қариндошлик риштаси туфайли уларга кўрсатилиши лозим бўлган меҳрибонликни ўз зиммасига олишга ёки хизмат бурчи юзасидан бевосита, баъзида эса билвосита ногиронлар муаммолари билан шуғулланишга мажбур. Зеро, турли минтақалардаги катта-кичик уруш ва зўравонлик, юқумли касалликларни тарқалиши, очарчилик, оғир техника билан боғлиқ кўплаб шикастланишлар ва касб касалликларини эътиборга олсак, ногиронлик масалаларининг нақадар долзарб эканлигига шубҳа қолмайди.

Ҳаёт қанчалар ширин, гўзал ва завқли. Аммо,афсуски, шунчалар бешафқат ва аччиқ имтиҳонларга бойдир. Одатда бахтсизликка дучор бўлган шахсда олдинига ўзига хос карахтлик ҳолати рўй беради, сўнгра у асабийлашади ва ниҳоят унда қўрқув ҳислари пайдо бўлади. Тасаввур қилинг, соғ-саломат юриб турган одам бирон бир бахтсиз ҳодиса натижасида шикастланиши ёки ўткир ҳолдаги оғир касаллик (инфаркт, инсульт, ақлдан озиш ва ҳоказо) сабабли уйда ўтириб қолади. Албатта бундай кулфат баъзиларни тезроқ қўлтиқ таёқ сотиб олишга мажбур қилса, бошқаларда эса тезроқ тузалиб оёққа туриш учун қанот пайдо қилади. Аммо, ногиронлар ва уларни парвариш қилувчилар битта қоидага амал қилишлари, яъни бирон қарорни якка қабул қилмаслик ва йўл қўйиш эҳтимоли бўлган шахсий хатоликлардан чўчимаслиги шарт.

Кўпинчалик, ногиронликка учраган шахсга яқин бўлган кишилар юз берган бахтсизликдан чуқур қайғуга тушадилар. Ҳатто ногирон учун ҳам қарор қабул қилиб уни амалга оширишга интиладилар. Одатда ёрдам тўсатдан ва кутилмаган манбалардан келади. Баъзан шундай ҳолатлар ҳам бўладики, келган ёрдамдан фойдаланишга киши тайёр бўлмайди. Шунинг учун ночор одамга ёрдам кўрсатилаётганда унинг ҳақиқатдан ҳам шунга муҳтожлигини ҳисобга олмоқлик керак. Илло ёрдам бетакаллуф ва ошкора, ўзини кўз-кўз қилиш маъносида қилинмаслиги даркор. Бу биринчидан ночор одамнинг кўнглига озор етказади, қолаверса атрофдагиларни ҳам энсасини қотириб, ғашини келтиради. Масалан, оқсоқ ёшгина қиз ёки йигитчани шаҳар транспортига чиқариш учун шовқин-сурон солиб, уларга йўл беришларини йўловчилардан сўраш ва жавраб туриб, ногиронни тирсагидан ушлаб йўл бошлаш ўта маданиятсизликдир.

Шуни ёддан чиқармаслигимиз лозимки, ногиронликка учраган шахс ҳар доим ўзининг соғлом кезлардаги ўчмас хотиралари билан яшайди ва атрофдагилардан ҳам унга шундай нуқтаи назардан мурожаат қилишларини истайди. Бинобарин, бундай инсонларнинг нозик ҳис туйғуларини иззат қилган ҳолда, уларнинг бошқалар билан ҳар томонлама тенг ҳуқуқли эканликларини англатишда хизматимизни аямаслигимиз зарур.

Шокир ҚОСИМОВ,
Ижтимоий таъминот вазирлиги бош мутахассиси, тиббиёт фанлари номзоди.

ЎЗИМИЗНИНГ ШАКАР

Мустақиллигимиз шарофати билан иқтисодий муносабатлар янги мазмун кашф этмоқда. Хоразмда ишга туширилган шакар заводи республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотнинг яна бир самараси бўлди. Шакар заводи ўз маҳсулотларини чиқара бошлаганига ҳали кўп вақт бўлмаган бўлса-да у ҳозирдаёқ катта ижобий натижаларга эришмоқда. Бундан Хазорасп тумани аҳолиси беҳад хурсанд эканликларини билиб олиш қийин эмас. Дарҳақиқат мингга яқин кишининг иш жойи билан таъминланиши, бу ерда яратилган қулайлик ва шароитлар ижтимоий муҳофаза бор жойда ҳам юқори бўлишини яна бир карра исботламоқда.

Заводда бир мавсумнинг ўзида 45 минг тонна шакар ишлаб чиқариш режалаштирилган. Бу республикамизга четдан келтириладиган маҳсулотлар билан боғлиқ харажатларни кескин камайтириш имконини беради. Шакар заводининг хом ашё базасини таъминлаб туришни, меҳнат ресурсларига эга бўлган Питнак шаҳри ўз зиммасига олган, қолаверса республикамизнинг бошқа вилоятларидан кўмир, оҳак ва шу каби моддалар келиб турибди.

Юксак техник жиҳозларга эга бўлган завод махсус лаборатория, улкан лавлаги сақлаш омборлари, ювиш жойлари, хом ашёни пишириш, сироплар билан аралаштириш, тиндириш, хуллас шакар ҳосил бўлгунга қадар жараённинг барча бўлимларига эга. Ҳисоб- китоблар мўлжалланган компьютерлар назоратида. Маълумотларга қараганда, бир тонна лавлагидан 110 килограмм шакар олинар экан. Ундан ташқари 45 килограмм меласса, 350 килограмм чорва озуқалари олиш мумкин. Умуман олганда ишлаб чиқаришга сарфланадиган харажатлар билан қўшиб ҳисобланганда ҳам сўзсиз катта даромад олинишига шак-шубҳа йўқ. Заводда яна янги имконият даражаларини кўтариш мақсадида изланишлар олиб борилмоқда.

Келгусидаги ишлар режаси мутахассислар томонидан кенг кўламда ўрганилмоқда. Албатта келгусида Хоразм шакар заводи йирик ишлаб чиқариш корхоналаримиз қаторида республикамиз шаънини янада кўтаришга хизмат қилади деб ишонамиз.

Акбар АЛЛАМУРОДОВ.

Суратларда: 1.Хоразм шакар заводининг умумий кўриниши.
2. Ишлаб чиқариш жараёни компьютер орқали назорат қилинмоқда.
3. Илғор ишчилар Сайёра Раҳимова ва Қурбонбека Исмоилова.

Шоназар ИБРОҲИМОВ олган суратлар.

«Навбаҳор»нинг баҳори

Навбаҳор туманидаги бу хўжаликда катта байрам: пахта тайёрлаш режаси бажарилди! Мавжуд 609 гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўртача 36,6 центнердан ҳосил олинди. Қабул пунктларига 2 минг 235 тонна «оқ олтин» топширилди. Плёнка остига экилган 92 гектар пахта даласида гектар бошига 45 центнергача ҳосил кўтарилди. Бунда «Ан-Боёвут» нави қўл келди.

Ҳисоб-китобларга қараганда, хўжалик жорий йилда пахтачиликнинг ўзидан 55 миллион сўм фойда олади. Ваҳоланки, «Навбаҳор» Навоий вилоятида санацияга тушган бешта хўжаликнинг бири бўлиб, кейинги беш йил давомида қолоқликдан чиқа олмаётган эди. Йил бошида хўжаликка ташқи бошқарувчи этиб тажрибали, ишбилармон деҳқон Саъдулла Тўраев тайинланганди.

Хўжалик дон етиштиришда ҳам муайян ютуқларга эришди. 505 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34,5 центнердан ғалла етиштирилди. Давлатга 1 минг 100 тонна дон топширилди. Ғаллачиликдан 25 миллион сўм даромад қилинди. Хуллас, хўжалик бўйича йил якунига кўра 100 миллион сўмдан зиёд даромад олиш кўзда тутилмоқда.

- Бу муваффақиятларга осонликча эришилгани йўқ,- дейди Саъдулла Тўраев. - Дастлаб талон-тарож қилинган ерлар қонуний йўл билан хўжаликка қайтарилди. Уларнинг мелиоратив ҳолати яхшиланди. Сув йўллари тартибга келтирилди. Ортиқча харажатлар қисқартирилди. Минерал ўғит, ёқилғи-мойлаш материалларининг ўз вақтида етказиб берилиши таъминланди. Энг муҳими, хўжалигимиз аъзоларининг меҳнатга муносабати ўзгарди. Пахтакорларимиз пешона тери, қалб қўри эвазига етиштирилган пахта ҳосилини нест- нобуд қилмай қисқа муддатда йиғиштириб олиш ва яна 100 тонна «оқ олтин» топширишга аҳд қилганлиги бунинг яққол мисолидир.

Ёрқул УМАР.

Харидоргир маҳсулот

Шаҳрихон шаҳрида бундан бир йил илгари ташкил этилган Ўзбекистон-Хитой «Ривож-Тяньжин» қўшма корхонасида ҳозир ҳар куни 30 тоннагача пайвандлаш электродлари ишлаб чиқарилмоқда. Бу маҳсулот жаҳон андозалари даражасида экани туфайли нафақат мамлакатимизда, балки қўшни давлатларда ҳам харидоргир бўлмоқда. Чунки бундай электродлар ёрдамида ҳатто пўлатни ҳам бемалол пайвандлаш мумкин.

«Ривож-Тяньжин» қўшма корхонаси барпо этилгандан буён ўтган даврда умумий қиймати 120 миллион сўмлик бўлган қарийб 800 тонна маҳсулот ишлаб чиқарилди. Энг муҳими - 160 нафар ёшлар доимий иш билан таъминланди.

К.НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

«Ишонч» бонг уради

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАГИ БАХТСИЗЛИК

унинг сабаблари ва сабоқлари

Оҳиста тонг отмоқда. Хонадон соҳиблари дастурхон атрофига йиғилишган. Ота бир-биридан ширин фарзандларига меҳр билан тикилар экан, қалбини илиқ ҳислар чулғади.

- Дада, индинга ҳайвонот боғига борамиз-а!

Абдуқаҳҳор маъқул ишорасини қилиб нуридийдасининг бошини силади. Сўнг яхши кайфиятда ишга отланди.

- Соғ бориб, саломат келинг, кечқурун меҳмонлар келишади, ошни ўзингиз дамлайсиз,-деди хонадон соҳибаси йўл анжомларини тутқазар экан.

Кўргиликни қарангки, ўша куни дамланган ош сузилмай қозонда қолди. Ҳа деганда Абдуқаҳҳордан дарак йўқ эди. Оила аъзолари ташвишланиб тез-тез кўча эшигига қарашишарди. Кутилмаганда: бахтсиз ҳодиса юз берди, Абдуқаҳҳор Тиллахўжаев оғир аҳволда касалхонага ёткизилди, деган ташвишли хабар келди. Барчалари у томон ошиқишди. Бахт ва бахтсизлик ёнма-ён деганларидек, эрта билан яхши кайфиятда уйидан чиққан ишчи касалхонада бевақт оламдан кўз юмди.

Абдуқаҳҳор эндигина 27 ёшга кирган эди. Ҳамиша эзгу-ниятлар оғушида юрадиган, хушмуомала бу йигит кўпчилик меҳрини қозонган эди. Хунук воқеа барчанинг қалбини ларзага солди. У аслида бундай бўлган эди.

Абдуқаҳҳор Тиллахўжаев Бектемир темир-бетон буюмлари заводи очиқ турдаги хиссадорлик жамиятида тошни майдалаш-саралаш бўлинмасида транспортёр машинисти бўлиб ишларди. Мутасаддилар ишни ташкил этишдаги айрим жиддий камчиликларни неча бор эътироф этишларига қарамасдан муҳим ишга совуққонлик билан ёндашилаверди. Таъкидлашларича транспортёр лентасининг эни жараён учун давлат андозаси даражасидан тор бўлганлиги учун шағал пастдаги барабан ва лента орасига тушиб қолаверарди. Жиғибийрон бўлган Абдуқаҳҳор ҳимоя деворини очиб, қўли билан барабан ёнидаги шағални олиб ташламоқчи бўлди. Шу пайт кутилмаганда енги тасмага илашиб қолди. Ишчи саросимага тушиб, талвасада ўзини қутқармоқчи бўлди. Бироқ, ўжар техника ҳаш-паш дегунча уни ўраб кетди...

Машинист оғир аҳволда шифохонага келтирилди. Оқ халатли кишилар қанчалик ҳаракат қилишмасин, унинг ҳаётини сақлаб қолишолмади. Оила аъзолари бўзлаб қолишди. Техника хавфсизлиги қоидалари қўпол равишда бузилганлиги, кўнгилсиз ҳоллар олдини олишга совуққонлик билан ёндошилганлиги шунга олиб келди.

Тўғри, айбдорларга қатъий чоралар кўрилди. Жумладан, тош майдалаш бўлинмасининг бошлиғи М.Жаулибоев, бўлими механиги Р.Ҳамраев, уста А.Қосимов эгаллаб турган вазифаларидан озод этилдилар. Бироқ, бир инсон, оила бошлиғи оламдан кўз юмди.

Хўш, бу воқеадан қандай хулосалар чиқарилди? Инсон ҳаётини муҳофаза қилиш, техника хавфсизлигига риоя этиш, кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олиш юзасидан қандай тадбирлар амалга оширилди? Шуларни билиш мақсадида ҳиссадорлик жамиятида бўлдик. Корхона бош муҳандиси К.Ан сабоқлардан чиқарилган хулосалар хусусида бир-бир тўхталди. Сўнг тош майдалаш бўлинмасини кўздан кечирдик. Афсуслар бўлсинки, бу ерда сўз ва иш бирлиги таъминланмаган. Баъзи бир тадбирлар қоғозда бор-у, амалда ижроси йўқ. Ҳозирда ҳам энди бахтсиз ҳодиса рўй бермайди, деб ҳеч ким ишонтиролмайди. Кишини ранжитадиган томони шуки касаба уюшма қўмитаси раиси Р.Лян эътирозларимизга «тўғрилаймиз, хулоса чиқарамиз» дейишдан нарига ўта олмади. Унда куйиниш, масъулиятни чуқур ҳис этиш сезилмасди.

Бўлинмада техника хавфсизлигини таъминлаш юзасидан қатор камчиликлар мавжуд. Тушунамиз, иқтисодий қийинчиликлар йўқ эмас. Бироқ, биз фикр юритаётган масалаларни бемалол ўз кучлари билан ҳал этишлари мумкин. Зеро, улар инсон ҳаёти, омонлиги учун бағоят зарур омиллардир. Гап шундаки, деярли барча айланма қисмларда ҳимоя тўсиғи ўрнатилмаган. Бу ҳар дақиқада ишчи-техник ходим ҳаёти учун хавф туғдиради. Эътиборсизлик шу даражадаки, тош майдалаш ускунаси қоидада қатъий белгиланганидек махсус девор билан ўралмаган. Транспортёр лентаcларини таъмирлаш ва тозалаш йўлакларини беркитиб қўйишга эътиборсизлик яққол сезилиб турибди. Бошқарув пульти операторлари хонаси ва бошқа жойларда қўлбола иситиш ускуналари ўрнатилган. Электрдан фойдаланиш қоидалари қўпол равишда бузилмоқда. Электр кучланиш шкафлари қулфланмайди. Унда андозалиси ўрнига ҳар хил ясама деталлар ўрнатилганки, бу ҳам кўнгилсиз воқеаларга олиб келиши ҳеч гап эмас.

- Муҳим ишга эътиборсизлик, совуққонлик туфайли бахтсиз ҳодиса юз берди,-дейди Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши меҳнатни муҳофаза қилиш бўлимининг техник нозири Т.Ортиқов,- бу жиддий хулосалар чиқаришга ундайди. Кузатишлар шуни кўрсатдики, ҳозирча амалга оширилган эҳтиёт чоралари талаб даражасида эмас. Бу ишга ўта масъулият билан ёндошиш даркор. Чунки, гап инсон ҳаёти ҳақида бормоқда.

Яна бир мулоҳазали гап. Корхона раҳбару мутахассислари ишлаб чиқаришда ижобий ўзгаришлар рўй бераётганлигини қайта-қайта уқтиришди. Чиндан ҳам ўтган йилнинг 9 ойи мобайнида бу ерда 35 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, жорий йилнинг худди шу даври мобайнида бу кўрсаткич 80 миллион сўмни ташкил этди. Қувончли ҳол, бироқ, азизу-мўътабар инсон умри, ҳаёти ҳар нарсадан юқори туради. Корхона касаба уюшма қўмитаси юқоридагилардан тўғри хулосалар чиқариши лозим. Баҳона излаган эса панд ейди.

Будир ПЎЛАТОВ,
«Ишонч»нинг махсус мухбири.

Муносабат

Тўй–хурсандчилик дегани

Ўзбекистон Президентининг тўйлар ҳамда бошқа маъракаларни халқимизнинг ҳақиқий урф-одат ва анъаналарига риоя қилган ҳолда ўтказиш ҳақидаги Фармони республикамиздаги ҳар бир кишининг кўнглидаги гап бўлди. Чунки барчамиз ҳаётимизда бундай муаммоларга дуч келамиз.

Наманганлик пенсионер **Болтабой Раҳимов** тўйлар, бошқа маросим ва маъракалар, ўтганларнинг хотирасига бағишланган тадбирларни қандай ўтказиш тўғрисида ўз фикрларини қуйидагича изҳор этади:

- Аллоҳга шукурлар бўлсинким, менга узоқ умр ато қилди - 80 ёшни қоралаб бораяпман. Бу вақт мобайнида жуда кўп тантана ва маъракаларни кўриш насиб этди. Лекин, шунга амин бўлдимки, ҳаддан ошиқ дабдабали тантаналар одамларда яхши таассурот қолдирмас экан. Афсуски, буни ҳамма ҳам сезавермайди. Шунинг учун ҳам тўй ва маъракаларни дабдабали ўтказишда бир-бири билан мусобақага тушиб кетяпти. Барчамиз биламиз, бундай тадбирларни ўтказиш масъулияти - эркаклар зиммасида. Чунки у пул топади, оилани боқади. Лекин тўй ва бошқа маъракаларнинг қандай ўтиши аёл, унинг донолигига ҳам боғлиқ. Афсуски, кўп ҳолларда аёлларнинг ўзи - хотинлар, оналар, опа-сингиллар эркакларни мана шундай катта сарф-харажат қилишга ундайди.

Биз умр йўлдошимиз билан тўртта фарзандни вояга етказдик. Турмуш қурганимизда кўпгина муаммоларга, жумладан, моддий қийинчиликларга ҳам дуч келганмиз. Бироқ, фарзандларимиз улғайганида оиламиз моддий жиҳатдан ҳам, маънавий жиҳатдан ҳам мустаҳкам шаклланган эди. Шундай бўлсада, фарзандлар бошини қовуштириш пайти келганида катта тўй қилганимиз йўқ. Бу нима учун керак, ахир?! Бундай тантаналар ўрнига барча фарзандларимизни олий маълумотли қилдик, ҳаммаси уйли-жойлик бўлди. Оилавий маросимлар бўлади, албатта. Лекин уларни ортиқча дабдабаларсиз ўтказамиз. Дабдабали маросимлар осон йўл билан топилган маблағ эвазига бўлаётгани сир эмас. Ҳеч ким пешона тери билан топилган пулни бундай исроф қилмайди, ахир!

Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси Наманган вилояти бўлимининг раиси **Раҳимжон Акрамов**нинг фикри ҳам шунга яқин:

- Президентимиз Фармони маҳалла аҳли, оддий фуқароларни писанд қилмайдиган мансабдор шахсларни турли тантаналарни ўтказишда жиндай инсофга чақиришига ишончим комил. Улар энди ўзлари ўтказаётган тўй-маъракалар даражасини қўни-қўшниларнинг аҳволига мослаши керак. Кейинги пайтларда тўйларгина эмас, ўтганларнинг руҳини хотирлашга бағишланган маъракаларни ўтказиш ҳам мусобақага айланиб кетди. Бу воқеаларнинг барчаси маҳалла аҳли кўзи олдида юз бериб, уларнинг қонуний эътирозларини қўзғамоқда. Чунки шундай воқеалар ҳам содир бўлмоқдаки, бир-биридан ортда қолмаслик учун умр бўйи қутилмайдиган қарзга ботиб қолаётганлар ҳам бор. Хўш, бундай тўй-маъракалар кимга қандай қувонч бахш этади? Президентимиз Фармонига биноан, фуқароларнинг маҳалла йиғинларига тўйлар, бошқа маъракаларни ўтказишда халқимиз анъаналарига риоя қилиш борасида катта масъулият юкланган. Фармон чиққан куниёқ жамғарма бўлими фаоллари маҳаллаларга бориб, ана шу масалаларни муҳокама қилди. Кишиларимизнинг фикри якдил: Фармон ўз вақтида чиқди ҳамда уни бажаришимиз керак. Бу Фармоннинг қай даражада амалга оширилиши ҳар биримизнинг инсофимиз, ҳалоллигимиз, фуқаролик бурчини қай даражада ҳис этишимизга боғлиқ.

ЎзА мухбири Н.ХЎЖАЕВА ёзиб олди.

Яқинда маҳалламизда бир тўй бўлди, бир тўй бўлди...Келин-куёв «ЗАГС»ида «Лимузин», «Мерседес» маркали хориж машиналари ва 12 та оқ «Волга» келди. 3 та видеокамерада тасвирга туширилди. Никоҳ базмида эса Ўзбекистонда довруғи кетган ўнга яқин санъаткорлар гуруҳи қатнашди. Уларга «Пул қистириш» навбатини бир кўрсангиз эди...Наҳотки оддий оила соҳиби бир тўйни шунчалар дабдаба билан ўтказа олса?! миз шаъни, фарзандимни ўкситмай тўй қилай, деб қарзга ботиб бўлса ҳам елиб-югуришини айтмайсизми!

Оилавий юбилейлар, фарзандларнинг мучал тўйлари, «чорлар» дейсизми, «қуда чақириқ», «қиз кўрди», «куёв кўрди» каби маросимларни айтмайсизми? Бундай дабдабабозликлар элимиз, юртимиз анъаналарини, урф-одатларини менсимайдиган айрим мансабпараст кишилар томонидан бўлаётгани сир эмас, лекин шу ўринда ҳақли савол туғилади:«Бу нарсаларга чек

АВВАЛ ҚАЁҚДА ЭДИК?

Шу савол билан маҳалла оқсоқолига мурожаат этдим.

-Ҳа, энди ўғлим, қўлидан келди, қандини урсин,- деди бепарвогина оқсоқол.

Халқимиз андишали халқ.Бировлар қават-қават уй қурса ҳам, тўй-ҳашамларни 3-4 кунлаб ўтказса ҳам, «Топганинг тўйга буюрсин!» дея фотиҳа бериб кетаверамиз. Ҳозир ресторанларда кўплаб кишиларга ош берадиган, катта-катта тўй қилаётган айрим «ҳотамтой» раҳбарларимиз орамизда йўқми? «Ким ўзар»ликка айланган бу пойгага чек қўйиш вақти келди, назаримизда.

Тўй ҳашамларда, айниқса, аёлларимизнинг роли жуда катта.

Аёли:«-Адаси, фалончини тўйида 53 тоғора бўлибди, бизникида 70 та «тоғора» бўлиши керак!» деганида эр ҳам беихтиёр оила- қўйиш учун Президент Фармони чиқмасдан аввал маҳаллий ҳокимликлар, ички ишлар ходимлари, маҳалла оқсоқоллари, дин пешволари, хотин-қизлар қўмиталари ва барча жамоат ташкилотлари қаерда эди?!

Кези келганда шуни ҳам айтмоқчи эдикки, тўй маросимларимизни тартибга солиш,ихчам ўтказиш учун маҳаллий ҳокимликларда, маҳаллаларда «тўйларни, маърака ва маросимларни мувофиқлаштирувчи ишчи гуруҳлар тузиш» керак деб ўйлаймиз. Ёшларимизнинг никоҳини қайд қилиш ҳам тўйхонанинг ўзида ўтказилса, нур устига аъло нур бўлур эди.

Абдусаттор АБДУҒАФФОРОВ,
Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ректорининг биринчи муовини.

ШАРҚОНА УСЛУБ ЖОЗИБАСИ

Азим Тошкентимизнинг бугунги чиройи нақадар сўлим ва мафтункор. Замонавий турар жой бинолари, хиёбонлар, равон кўчалар пойтахт ҳуснига ҳусн қўшган. Юртимиз меҳмонларини айниқса, шарқона услубда қурилган бинолар, обидалар мафтун этмоқда. Бунда Собир Раҳимов тумани «Камолот» жамғармасига қарашли «Серкамолот» шўъба корхонасининг муносиб ҳиссаси бор. Иноқ жамоа қўли гул ишчилардан ташкил топган. Улар кўпчиликда катта қизиқиш уйғотган банклар биноларини таъмирлашда фаол иштирок этдилар.

Айни кунларда корхона усталари муҳташам биноларимизга махсус ойналар ўрнатиш ишларини олиб бормоқда. Қурилиш материалларини Американинг нуфузли корхонаси шартнома асосида етказиб бермоқда. Корхона раҳбари А. Даминовнинг эътироф этишича турли миллат вакиллари ҳамкору ҳамжиҳатликда ишлашмоқда. Гулвой Тиловов, Сергей Верин, Учқун Бекназаров каби усталар бир неча касбни ўзлаштириб олишган. Корхона мактабларнинг аълочи ўқувчиларига стипендиялар ажратиш, иқтидорли ёшлар ижодий ишларини кенг тарғиб қилиш юзасидан ибратли тадбирлар белгилаган.

Акбар ХУДОЁР.

Миллий истиқлол ижтимоий ҳаётимизнинг барча жабҳаларида бўлгани сингари маърифий-тарбиявий ишларимизнинг ҳам мазмун-мундарижасига, характери, моҳиятига сезиларли таъсир ўтказиб, унинг йўналишини аниқ-равшан белгилаб берди.

Фарзандларимизни давримизга муносиб кишилар қилиб тарбиялаш, энг аввало оилавий муҳитга, аниқроғи ота-оналар ибратига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Гап шундаки, болаларимизнинг дунёга келишидан бошлаб токи ўсиб, улғайиб вояга еткунга қадар бўлган бутун шаклланиш жараёни асосан мана шу муҳитда кечади. Бинобарин, уларнинг келгусида қандай инсонлар бўлиб етишишлари, маънавий хислатлар ёхуд теварак-атрофга бўлган қарашларининг шаклланиши ҳам моҳият эътибори билан шу оилавий муҳит мазмуни ва йўналиши билан узвий уйғунлашиб кетади.

Халқимизда «қуш уясида кўрганини қилади», деган доно нақл бор. Маълумки, асрлар қаърига бориб туташувчи шарқона, ўзбекона тарбиянинг негизида ҳам оила тарбияси, ота-она ибрати, уларнинг ахлоқ-одоб бобидаги ўзига хос тарбия мактаби ҳамма вақт етакчи ўринни эгаллаб келган.

Буюк истиқлол нафақат халқимизнинг қаддини ростлаш, ўзлигини англаш, теран тарихий илдизларидан озиқланиш, асрий маънавий қадриятларни тиклаш ва улардан руҳий мадад олишгагина эмас, балки шу билан бирга барча юрт фарзандларини чин ватанпарвар, миллатпарвар ва эркссевар зукко шахслар этиб тарбиялаш, уларда миллий ғурур ва ифтихор туйғуларини шакллантириб боришда ҳам кенг уфқлар ва имкониятлар очиб берди.

Бундай қулай шароитда оиланинг жамиятимиз муҳим бўғини сифатидаги роли ва ўрни янада ортиб бориши шубҳасиздир. Негаки, оиланинг барча аъзолари давлат-

ЭЗГУЛИК УРУҒИ КУНДА ҚАДАЛУР

нинг фуқаролари сифатида ўз бурчлари ва вазифаларини англаганлари ҳолда нафақат ижтимоий ҳаёт жабҳаларида эмин-эркин фаол иштирок этадилар, балки айни замонда ўзига хос «оила дунёси»да чинакам етук шахс бўлиб камол топадилар. Зеро, оила муҳити қанчалик соғлом, бақувват ва «одамшаванда» бўлса, умумжамият руҳи ва манфаатлари билан шунча уйғун бўлади.

Шу ўринда ҳайратланарли ўзгаришлар, юксалишларга бой йилимизнинг юртбошимиз ташаббуслари билан «Оила йили» деб аталганлиги ва шу муносабат билан республикамиз миқёсида оилалар фаровонлиги ва уларга ғамхўрлик йўлида бир-биридан сермазмун, сержило тадбирларнинг ўтказилаётганлиги таҳсинга лойиқ.

Буларнинг барчаси, шубҳасиз, пировард оқибатда оилаларнинг нафақат моддий таъминоти, иқтисодий аҳволи, ижтимоий мавқеини мустаҳкамлашга, шу билан бирга уларнинг фарзандлар тарбиясидаги алоҳида роли ва хизматини тайин этиш, масъулиятини кўтаришга йўналтирилгандир.

Донишманд педагогларимиз «ҳар бир бола ўзи бир дунё» деб ҳисобларканлар. Мана шу «кичик дунё»ни илк бор «кашф этиш», уни парваришлаб ўстириш, даставвал, ота-оналар зиммасидаги бирламчи вазифа, қолаверса, масъул бурчдир. Бинобарин, ота-оналар ўзларидаги барча ибрат бўларли энг яхши жиҳатларни, маънавий фазилатларни ўз дилбандларига сингдириб, уларнинг жисми-жонига яхшилик, эзгулик уруғини қадаб, ҳар бир ҳатти-ҳаракати ва майл-интилишларига тўғри йўналиш бериб борсалар, табиийки, бунинг самаралари кутганимиздан ҳам зиёда бўлади.

Халқимизда шундай нақл юрадики, ҳеч ким онасидан ўғри, каззоб, каллакесар ёхуд қаллоб, муттаҳам бўлиб туғилмайди. Ҳеч бир ота-она ўз фарзанди, нуридийдасини келгусида шундай жирканч, нопок, ножинс шахс бўлиб етишишини истамайди. Бироқ... гапнинг индаллоси айланиб келиб яна мана шу «бироқ»қа тақалади. Шу боисдан ҳам ота-оналар ибрати, уларнинг оила тарбиясидаги нуфузи, фарзандлар камолидаги доимий ғамхўрлиги, уларни эзгу, саховатли юмушларга йўллашдаги раҳнамолигини ҳеч бир нарса билан қиёслаб ҳам, ўлчаб ҳам бўлмайди. «Она билан бола, гул билан лола» дейилганидек, ота-оналар билан фарзандлар яқинлиги, улар ўртасидаги муносабатларнинг ўзаро ишонч, ҳурмат, самимийлик ва ҳамжиҳатлик негизига қурилиши - булар, шубҳасиз, бола тарбиясида муваффақиятга эришишнинг муҳим омилидир.

1998 йил - Оила йили

Дарҳақиқат, азал-азалдан Шарқда оила ҳаётининг ўзига хос анъаналари мавжуд бўлиб, бунга кўра болалар илк бор ҳаёт сабоғини, одоб илмини оиладан олганлар. Ўқимишли, бой ҳаётий тажрибага эга бўлган ота-оналар ўз фарзандларига илк бор алифбо сабоғини бериш баробарида уларга улуғ аждодлар руҳини сингдириб, уларнинг бебаҳо маънавий меросидан тарбия берганлар. Ҳозирги нуроний кексаларимизнинг шаҳодат беришларича, яқин ўтмишда ҳам улуғ ёшдаги кишилар, мўйсафидлар турган жой олдидан ўтувчи ҳар қандай кимса, агар уловда кетаётган бўлса, ундан тушиб ёхуд пиёда бўлса қўлларини кўксига қўйиб ҳурмат бажо этиб ўтганлар. «Каттага ҳурмат, кичикка иззат» деган халқ нақлининг асл мазмуни ҳам шунга ишора бўлса не ажаб!

Ишончли тарихий манбаларнинг гувоҳлик беришича, ҳатто илк феодализм даврларидаёқ аждодларимиз ўз фарзандлари беш ёки олти ёшга тўлиб-тўлмасиданоқ уларни ёзув ва грамматикага, ҳисоб ўрганишга жалб этганлар. Фарзандлар ўсмирлик даврига қадам қўйиши билан эса уларни катта савдо карвонларига қўшиб, махсус кишилар тайин этиб, тижорат ишларини пухта ўзлаштириш, дунё таниш, бошқа юртлар ҳаёти, турмуш тарзини чуқур ўрганиш мақсадида хорижий элларга юборганлар. Бундай характерли мисолларни она тарихимиз қат-қатидан кўплаб келтириш мумкин. Булар улуғ аждодларимиз савияси, дунёқараши нақадар кенг, узоқни кўра билиш қобилиятлари нечоғлик теран бўлганлигига яққол ишорадир.

Модомики миллий истиқлол халқимизнинг оламга татигулик бой, бебаҳо маънавий меросидан барча-барчани тўла баҳраманд бўлишга сазовор этган экан, бу ноёб хазина жавоҳиротларидан навқирон авлод тарбияси учун унумли фойдаланиш, улуғ аждодларимиз бисотидан мужассам топган юксак инсонпарварлик, заминпарварлик ва оташин ватанпарварлик туйғуларини ёшларимизнинг онги, шуурига, қалбидилига сингдириш ҳар биримизнинг зиммамиздаги фуқаролик бурчимиз бўлмоғи керак.

Маҳмуджон СОДИҚОВ,
профессор.
Турсунбой ЮНУСОВ,
доцент.

Ҳаётимиздаги кемтиклик

Маънавиятимизни юксалтиришда кутубхоналарнинг ўрни беқиёс. Зиё масканлари баркамол инсонларни тарбиялаш, ижтимоий-иқтисодий ривожланиш қонуниятларини пухта ўрганиш, ҳаётни теран идрок этиш ишига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. Бугунги кунда Қашқадарё вилоятида 473 та кутубхона мавжуд. Улар ихтиёридаги китоблар сони тўрт ярим миллиондан ортиқ. 28 та болалар кутубхонаси бор.

КУТУБХОНА ЭШИГИДА ҚУЛФ

Насафий номли вилоят илмий-услубий кутубхона кўпинча одамлар билан гавжум. 376 мингдан зиёд турли адабиётлар, бадиий асарлар зўр қизиқиш билан мутолаа қилинмоқда. Оила йилида бу ерда ибратли тадбирлар ўтказилмоқда. Маҳаллалар, вилоят маънавият ва маърифат маркази билан ҳамкорликда амалга оширилган «Оила- давлат таянчи» мавзусидаги илмий-амалий конференция кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди. Кутубхоначилар ўртасидаги кўрик-танловда эса соҳа жонкуяри Замира Фарсиева ғолиб деб топилди.

- Гапирса арзигулик ишлар йўқ эмас,-дейди зиё маскани раҳбарининг ўринбосари Шомурод Махматқулов. Бироқ, очиғини айтганда кейинги пайтларда китобларимиз сони камайиб қолди. Сабаби Республика Маданият вазирлиги билан келишувга мувофиқ нашр этиладиган китобларнинг намунавий нусхаларини ололмаяпмиз. Бу каби камчиликлар, чалкашликлар туфайли китобхонларимизни йўқотаяпмиз.

Шаҳрисабз, Нишон туманлари марказий кутубхоналари иши ҳам таҳсинга лойиқ. Яқинда Ғузор туман ҳокимлиги хайрли ишга қўл урди. Яъни, ҳокимликнинг илгариги биноси марказий кутубхона ихтиёрига ўтказилди.

Муҳим ишга ҳамма ерда бирдек муносабатда бўлинаяпти, деб бўлмайди. Айрим зиё масканларининг ҳозирги ҳолати бағоят ташвишли. Бинолари эскириб, нурай бошлаган. У ерларга китобхонлар қадам ранжида қилмай қўйишди. Мисол учун Касби тумани марказий кутубхонасини олайлик. Аҳоли истиқомат қилаётган уйларнинг 4-қаватида жойлашган кутубхонани топишнинг ўзи бўлмайди. Бу ерга келувчилар учун шароит яратилмаган. Янги адабиётлар деярли кўринмайди. Кўчма кутубхоналар, савол-жавоб кечалари уюштириш эсдан чиқиб бормоқда.

Шу тумандаги «Ғалаба» пайчилик жамияти ҳудудидаги кутубхонадаги аҳвол бунданда ташвишли. Қачон қараманг эшикда қулф осиғлиқ. Китоблар айқаш-уйқаш бўлиб ётибди. Мудира Т.Узоқовани таклиф қилиб хоналарни кўздан кечирдик. Кишилар адабиётларни шу ернинг ўзида мутолаа қилишлари учун ҳеч қандай шароит яратилмаган. Ҳатто стол-стуллар йўқ ҳисоби. Газета ва журналлар обунасига ҳам панжа орасидан қараб келинмоқда.

Кутубхона бўлимларини айланиб яна бир ташвишли ҳолнинг шоҳиди бўлдик: шўро замони баъзи «доҳий»лари асарлари ҳамон сақланмоқда. Буни қандай изоҳлаш мумкин?

Маънавиятсиз келажак йўқ. Бас шундай экан, зиё масканлари ишини намунали йўлга қўйиш, ҳар бир фуқарони бебаҳо бойлик — китоблар билан ошно қилиш энг муҳим вазифалардандир.

Ш.СУЛТОНОВ,
«Ишонч» мухбири.

СЕВИМЛИ МАСКАН

Ярим асрдан ошдики, ҳар йили минглаб одамлар «Чинобод» сиҳатгоҳида дам олиб, соғликларини тиклашади.

- Бу ерда асосан ошқозон, ўн икки бармоқли ичак, сурункали гепатит, қандли диабет хасталиклари билан оғриган беморлар даволанадилар,-дейди сиҳатгоҳ бош ҳакими Насим Зуфаров,-ҳатто йигирма-ўттиз йиллик мижозлар ҳам бор.

Сиҳатгоҳда операция қилинган беморлар учун соғликни тиклаш (реабилитация), гинекология ҳамда она ва болалар даволаниш ва дам олиш бўлимлари ҳам фаолият кўрсатмоқда.

Мевали ва манзарали кўркам дарахтлар билан ўралган, барча қулайликларга эга бўлган сиҳатгоҳнинг иқлими, табиий маъданли суви минг дардга даво, десак асло муболаға эмас. «Таклиф ва мулоҳазалар» дафтарида тиббиёт ходимлари ҳақида илиқ фикрлар билдирилган. Унда бош ҳаким муовини, тиббиёт фанлари номзоди Назира Шайхова, олий тоифали врачлар Дилбар Муҳиддинова, Холида Аҳмедова, Абдували Носиров, Дилором Зуфарова, Галина Григоревская, Фарида Жаҳонгирова, Холида Очилова, ҳамширалар Лутфия Жумақулова, Ира Карниенко, Муҳаббат Йўлдошева каби ўз касбининг фидойилари исм-шарифи кўп бор қайд этилганлигини кўраман.

- Уйдан олисда, ўзгача муҳитда яшаш зериктирмайдими?

Менинг бу сўзларимни эшитиб, даволанувчилар кулишади.

- Зерикишга вақт йўқ дейишади улар,- «Маънавият ва маърифат маркази» ташаббуси билан республикамизнинг таниқли санъаткорлари, шоир ва адиблар, ижодий жамоалар билан тез-тез учрашувлар, ўзаро мулоқотлар ўтказиш бу ерда анъанага айланиб қолган.

Дарвоқе, биз бу ерда атоқли санъаткор Зикир Муҳамммаджоновни учратдик.

- Кўп йиллардан буён меҳнат таътилини «Чинобод»да ўтказиб келаяпман,-дейди Зикир ака. - Бу маскан одамга илҳом, куч-қувват бахш этади.

- Жуда кўп курортларда дам олганман. Қаранг, «Чинобод»га биринчи марта келишим,-дея суҳбатга қўшилди уруш қатнашчиси, Қашқадарё вилоятининг Касби туманидан келган Мирза Жўраев,- сиҳатгоҳ менга жуда ёқди. Бу ерда меҳнат қилаётган шифокорлардан миннатдорман. Мамлакатимизда шундай маскан борлигидан фахрлансак арзийди.

Дарвоқе, бундай дил сўзларини истаганча келтириш мумкин. Сиҳатгоҳда даволаниб дам олаётган беморлар қувончи чексиз. Улар қисқа фурсатда дардларига даво топиб, хушкайфият билан оила аъзолари ҳузурига ошиқишяпти.

Республикамиздаги ҳамиша обод ва сўлим сиҳатгоҳлардан бири «Чинобод» доимо гавжум. Жойлардаги касаба уюшма қўмиталари ёрдами боис меҳнаткашларга йўлланмалар бериляпти. Уруш қатнашчилари, байналминал жангчиларга ўзига хос имтиёзлар ҳам бор.

«Чинобод» сиҳатгоҳи жамоасининг ўз шиори бор: «Бу даргоҳдан ҳеч кимнинг кўнгли ранжиб кетмасин»!

Абдулла АЙИЗОВ,
«Ишонч» мухбири.

Ҳар тўғрида

ҚУЁШДАГИ ҚУЮНЛАР

Британия астрономлари янги кашфиёт қилдилар: уларнинг аниқлашича, Қуёшда қуюн пайдо бўлар экан. Олимлар, қуёш юзида айланиб юрган йирик-йирик газ колонналари ва улардан узилган бўлакларни тезланиш олиб космос сари ҳаракат қилганини кузатишган. Бу манзарани 1995 йили учирилган «Сохо» йўлдоши ёрдамида томоша қилишган. «Сохо» бундай қуюнлардан ўнга яқинини аниқлаган. Уларнинг ичида баъзиларининг ҳажми Ер диаметригача тенг келадиганлари бўлиб секундига 150км тезлигида ҳаракат қилар экан.

Қуёшдаги бундай қуюнлар сунъий йўлдошлардаги аппаратураларни бузилишига, об-ҳавони ўзгаришига, олиб келадиган навбатдаги шторилардан дарак беради.

ИШБИЛАРМОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Савдо ва умумий овқатланиш ташкилотлари, озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилувчи шахслар диққатига!

Ўзбекистон-Германия қўшма корхонаси турли-туман озиқ-овқат маҳсулотларининг Янги йил олди савдосини бошлади.

Сотувда ранг-баранг қандолат маҳсулотлари (Германия), шиша идишлардаги 20 хил пиво (Чехия ва Словакия), «Смак» минерал суви ҳамда турли сиғимдаги «Смак» алкоголсиз ичимлиги (Россия).

Нархлар бозорникидан жуда ҳам арзон. Баҳолар 25-30 фоиз арзонлаштирилган.

Тўлов шакли турлича.

Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Фурқат кўчаси, 1-уй.
Телефонлар: 45-70-65, 45-74-62

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Муҳтарам СУЛТОНАЛИ ҚОСИМОВ!

Сизни таваллуд кунингиз билан чин юракдан муборакбод этамиз.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг капитал қурилиш бошқармасида яна кўп йиллар самарали меҳнат қилиб, фуқаролик бурчингизни муваффақиятли адо этишингизга тилакдошмиз.

Ҳурматли Султон ака! Узоқ умр кўринг, лабингиздан кулгу аримасин. Бундан кейинги ишларингизга ҳам яратганнинг ўзи куч-қувват берсин, фарзандларингиз ҳузурини кўринг.

Дўстларингиз.

Келгуси ҳафтада об-ҳаво

Республика об-ҳавони кузатиш марказининг маълумотларига кўра, Қорақалпоғистон республикаси ва Хоразм вилоятида ҳавонинг бироз булутли бўлиши кутилади, ёғингарчилик бўлмайди, фақат 4 ноябрда Қорақалпоғистоннинг айрим ҳудудларида ёмғир ёғиши мумкин. Кечаси 1-6, 4 - 5 ноябрда кундузи 13-18, 6 - 7 ноябрда эса 16-21 даража илиқ бўлиши кутилади.

Қолган ҳудудларда ҳам ҳаво бироз булутли бўлади,ёғингарчилик бўлмайди. Бухоро, Навоий, Самарқанд, Жиззах, Сирдарё ва Тошкент вилоятларида кечаси 4-9, кундузи 18-23 даража иссиқ бўлади.

Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида кечаси 6-11, кундузи 21-26 даража иссиқ бўлади.

Фарғона водийсидаги вилоятларда кечаси 3-8, кундузи 17-22 даража иссиқ бўлиши кутилади.

СПОРТ ТЎЛҚИНЛАРИДА

Чирчиқ шаҳрида биатлон бўйича Ўзбекистон чемпионати ниҳоясига етди. Чемпионатда республикамизнинг барча вилоятларидан 50 дан зиёд спортчилар қатнашди. Аёллар мусобақасида 2000 метрли пойгада наманганлик халқаро тоифадаги спорт устаси Муҳаббат Кондакова биринчи бўлган бўлса, мерганлик баҳсларда унинг қизи Татьяна Кондакова ғолиб чиқди. Эркаклар беллашувида тўрт минг метрли пойгада Тошкент вилоят вакили Илҳом Зайниддинов, мерганлик баҳсида эса Анатолий Вяхуновлар биринчи ўринни эгалладилар.

***

Испанияда шахмат бўйича ўсмир ёшлар ва қизлар ўртасида жаҳон чемпионати бўлиб ўтмоқда. Унда дунёнинг юздан ортиқ давлатларидан ташриф буюрган ёш шахматчилар чемпионлик учун баҳслашмоқдалар. Шуниси қувонарлики, чемпионатнинг еттинчи тури учрашувларидан сўнг олти очко тўплаган халқаро тоифадаги спорт устаси самарқандлик Иброҳим Ҳамроқулов пешқадамлик қилмоқда. Қизлар баҳсида эса Елена Лёвушкина 5,5 ярим очко тўплаб учинчи ўринда бормоқда. Мусобақанинг ғолиб ва совриндорлари 7 ноябрь куни аниқланади.

***

Пойтахтимиздаги «Чилонзор» стадионида футбол бўйича ўсмирлар ўртасида Ҳамид Раҳматуллаев хотирасига бағишланган турнир ўтказилаётганидан хабарингиз бор. Турнирнинг учинчи тур ўйинларида Республика Олимпия ўринбосарлари билим юрти тарбияланувчилари муборақлик ёш футболчиларни 3:0 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Самарқандлик ёш чарм тўп усталари эса «Ёшлик» жамоаси устидан 8:0 ҳисобида ғалаба қозонишди. «Пахтакор» футбол мактаби аъзолари андижонлик тенгқурларини 5:0 ҳисобида енгишди.

Дониёр ЮСУПОВ.

Собир Раҳимов тумани Давлат солиқ инспекцияси томонидан Бердиярова Фотима Исмоиловна номига берилган № 507396 хусусий тадбиркорлик учун гувоҳнома патенти йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар енгил, мебель саноати ва коммунал маиший хизмат кўрсатиш ходимлари касаба уюшма қўмитаси Тошкент шаҳар «Сувсоз» тресті касаба уюшма қўмитаси раиси Б. Хаитбаевга оналари

Бувижон Хаитбаеванинг

вафот этганликлари муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ МУСТАҚИЛ НАШРИ
ИШОНЧ

Бош муҳаррир: Мирғиёс ҚАЮМОВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79.
Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият-56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш-56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ-56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида - 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 23.00

Буюртма Г— 0508. Нусхаси — 15.088.

1 2 3 4 5 6